

S. BERNARD.

27. Hoc totum hominis meritum, si totam spem suam ponat in eo, qui totum hominem salvum fecit. *Serm.* 15, super *Qui habitat*.

28. Sufficit ad meritum, scire, quod non sufficiant merita: sed ut ad meritum satis est de meritis non presumere: sic carere meritis, satis ad iudicium est. *Serm.* 68, super *Cant.*

29. Merita habere cures; habita, data noveris, et omne periculum evasisi. *Ibid.*

30. Pernitiosa paupertas, penuria meritum: presumptio autem spiritus, fallaces divitiæ meritum. *Ibid.*

31. Felix, cui nec merita sine presumptione, nec presumptio absque meritis deest. Habet unde presumat, sed non merita: habet merita, sed ad promerendum, non ad presumendum. Ipsum non presumere, promereri est: ergo eo presumit securius, quo non presumit. *Ibid.*

32. Rerum causa, non materia, nec exitus actuum; sed intentionis propositum culpas discernit et merita. *Epist.* 69, ad *Guidonem abb.*

33. Deus auctor est meriti, qui et voluntatem applicat operi, et opus explicat voluntati. *De Gratia et libero arbitrio.*

34. Merita cum gratia, spei quædam sunt seminaria, charitatis incentiva, occulte prædestinationis indicia, futuræ felicitatis præsentia, via regni celestis. *Ibid.*

35. Totum meritum in bona voluntate est: quantum vis, tantum mereris. Quantum crescit voluntas tua bona, tantum crescit meritum tuum. *De inter. Domo*, cap. 8.

36. Sicut quedam medicina nihil valet sine scammonia, ita merita nostra nihil valent sine passione Christi. *Expos.* 1, super *Psalm.* cxviii, in illud; *Judica iudicium meum, et redime me.*

37. Non bonum facere, sed bene facere, laudabile est: non enim verbis, sed adverbis meremur. Unde versus:

38. In vite meritis præsent adverbis verbis. *Lib. 5 Compend. Theolog. verit.*, cap. 12.

39. Indumenta Christi, merita Sanctorum sunt. *Homil.* 6.

40. Argumenta meritum, incitamenta debent esse profectuum. *Hom.* 3, ad *Monachos.*

41. Quotidie addamus ad merita, nec de nobis aliquid presumamus, quia Dei est omne quod possumus. *Ibid.*

42. Deus novit de impiorum criminibus, merita augere iustorum. *Ibid.*, *hom.* 4, *Epiphani.*

43. Anxia vota suis nesciunt esse contenta meritis, ideo aliene precis mendicant suffragia. *Serm.* 46, super *Cant.*

44. Perfecta humilitas de meritis semper alienis presumit. *Ibid.*

S. BONAV.

S. C. CESARIUS

ARELAT.

S. EUSEBIUS

EMISSEN.

GILLBERT.

ANGLUS.

45. Per adversa, virtutum merita patefunt. *Gloss. Int.* Super *Job*, cap. 33.

46. Non res eadem semper est virtus, quia per momenta temporum scope merita mutantur actionum. *Lib.* 28, *Moral.*, cap. 6.

47. Cum vita iustorum differunt, semper eis per augmentum temporum crescant etiam lucra meritum. *Ibid.*, *lib.* 35, cap. 10.

48. Præveniente gratia, et bona voluntate subsequente, hoc quod omnipotentis Dei donum est, fit meritum nostrum. *Hom.* 9, super *Ezech.*; super illud: *Et ingressus est in me spiritus.*

49. Stultæ mentes hominum merita ex qualitate corporis metiuntur. *Lib.* 1, *Dialog.*, cap. 5, verbo *Quia.*

50. Periculosum est, de Sanctorum meritis disputare, et aliquid vel minus, vel plus disserere velle de eo, quem Dominus coronavit. *Epist.* 20 ad *Damas.* *pap.*

51. Nulli sapienti venire in dubium potest, eam rem majoris esse meriti, que sit amplioris laboris. *Epist.* 4, ad *Mauritium filium.*

52. Temporalis meritum debet esse dignum, sed non condignum æterno premio: quia plus dabitur in premio, quam fuerit in merito. In *Annot. super Epistolam ad Romanos*, in illud: *Non sunt condigne passionis.*

53. Meritum condigni, proprie meritum est. *Super I Reg.* cap. 26.

54. Ome meritum a gratia est: unde opus factum extra charitatem, nullius est meritum. *Super IV Reg.*, cap. 10.

55. Nisi præcedant merita, non est spes, sed presumptio. *Super Psalm.* xv.

56. Triplex est meritum: primum, est bonæ voluntatis; secundum, est bonæ operationis; tertium, est declinationis a malo. *Super Psalm.* xvii.

57. Quanta est charitas, tantum est meritum: pondus enim meriti, charitas est. *Super Epist. ad Rom.*, cap. 1.

58. Sit licet excellens hominum meritum, sit nature jura conservans, sit legum jussis obtemperans, impleat fidem, iustitiam teneat, virtutem exerceat, damnet vitia, semet exemplum imitantibus præbeat, parum est. *Prose.*

59. Quidquid gesseris, parum est: quidquid feceris, minus. Omne enim meritum breve est comparatione donorum: numerata beneficia, si potes, et tunc considera quid mereris.

60. Cum divinis numeribus actus proprios meditare, nec dignum te iudicabis eo quo frueris, si intelligas quid mereris.

61. De beneficiis innumeris divina in te pietate collatis, elige quod liberit unum, hinc tuum

GLOSS. INT.

S. CROGON.

MAGNUS.

S. HIERON.

HUGO A. S.

VICTORE.

HUGO CARD.

S. JOANNES

CHRYSOST.

JOAN. TRIT.

HUGO A. S.

VICTORE.

S. LAURENT.

JUSTINIAN.

S. LEO I.

PETR. CELL.

S. PROSPER.

RICHARD

AS. VICTORE.

compensari. totum non poterit meritum? *Serm.* *Quomodo primus homo.*

62. Tanta est erga omnes bonitas Dei, ut nostra velit esse merita, quæ sunt ipsius dona, et pro his quæ largitus est, æterna præmia sit daturus. *Hom.* de *Adam et Eva.*

63. Merita sanctorum non minuuntur morte, non retardantur die, non dissolvuntur in terra, nec nocte obscurantur, nec tenebris obumbrantur. *Serm.* de *Pentecost.*

64. Tutus meritum penus, oblivio meritum. *Hom.* 38, ad *Popul. Antioch.*

65. Vis vere magnum aliquid operari? nunquam te suspicaris tanquam magnorum meritum. *Ibid.*

66. Si vis magnum ostendere meritum, noli altum sapere, et tunc hoc magis ostenderis: ne te putes aliquid magni efficere, et totum feceris. *Ibid.*

67. Quamdiu anima in hoc mortali corpore est, nobis quidquid voverimus operari licet: egressa vero ipsa, nec promereri ultra possumus, nec demereri. *Super Proleg. Regule S. Bened.*, cap. 2, text. 7.

68. Cuncta Deus reliquit, incerta hominum merita, ut unus non intumescat præ alio. *De Casto connubio*, cap. 10.

69. Præcedit divina electio electorum merita: nam hominum merita temporalia sunt, sed electio sempiterna. In *Fasciculo amoris*, cap. 17.

70. Merita ex Dei gratia hominisque arbitrio originem habent. *Ibid.*

71. Non ex dignitatibus aut gradibus discernuntur merita, sed exercentur dona. *De Triumphali Christi agone*, cap. 26.

72. Nullum temporis momentum præterit, in quo merita non valeant cumulari æterna. *Serm.* de *Vita solit.*, cap. 10.

73. Aequatur plerumque merito, quod distat impendio: quia potest esse par animus, etiam ubi impar est census. *Serm.* 4, de *Jejunio decimi mensis.*

74. Secundum altitudinem meritum, surgit remuneratio premiorum. *Lib.* 2, de *Mosateo tabernaculo.*

75. Nihil potest quidquam de meritis suis perdere, quorum causas atque profectus non in se, sed in suo auctore constituit. *Epist.* ad *Demetriad.*

76. Sum constituit merita, ubi divinum cessarit auxilium, hæc superbia est omni peccato nocentior, omni genere elationis insanior. *Ibid.*

77. Semper detrimenta meritum, designant detrimenta premiorum: nam quantum detraxit merito, tantum semper detrahitur et premio. *Part.* 1, *lib.* 1, de *Brud. hom. inter.*, cap. 1.

Vide etiam tit. *Crimen*, sent. 31, 32; *Debitum*, sent. 20; *Fructus*, sent. 30; *Gratia Dei*, sent. 11, 64, 66, 148; *Lingua*, sent. 40; *Prædestinationis*, sent. 9, 58; *Voluntas*, in genere, sent. 86.

METUS.

Vide TIMOR.

MILITIA.

Etymologia. Miles dicitur est, quia mille erant s. 1810. 1719 ante in numero uno, vel quia unus est ex mille electus. *Lib.* 9 *Etymolog.*, cap. 3.

Militia a militibus dicitur est, aut a multis, quasi multitudo, quasi negotium multorum, aut a mole rerum, quasi molesta. *Ibid.*

Divisio. Tria sunt militiae genera: sacramentum, evocatio, conjuratio; sacramentum, in quo post electionem jurat unusquisque miles se non recessurum a militia, nisi post completa militiae tempora; evocatio, dum ad subitum bellum, non solum milites, sed et cæteri evocantur; conjuratio, quæ fit tumultu, quando vicinum urbis periculum singulos jurare non patitur, sed repente colligitur multitudo, et tumultuosa in ira confatur. *Lib.* 9 *Etym.*, cap. 3.

SENTENTIE PATRUM.

1. Habet bonam militiam castitas, quæ stipendiis militat sempiternis. *Lib.* 2, de *Virginibus.*

2. Præclara est militia, quæ regno colorum militat. *Lib.* 3, de *Virginibus.*

3. Miles terrenus ad quemcumque locum mittitur, paratus ac promptus est, multo magis miles Christi sine impedimento hujus seculi imperatori suo Domino Jesu Christo debet obedire. *De salutar. docum.*, cap. 20.

4. Militare non est delictum, sed propter prædæ militare, peccatum est. *Prose.*

5. Militantibus sunt ideo stipendia constituta, ne dum sumptus queritur, præda grassetur. *De Verb. Dom.*, *serm.* 19.

6. Quisquis militiae cingulo utitur, dignitatis suæ miles ascribitur, et stipendia sibi publice decreta consequitur; si amplius querit, tanquam conuersus est. *Ibid.*

7. Miles in hoste interficiendo, minister est legis. *Lib.* 1, de *Libero arbitrio*, cap. 5.

8. Deus militem suum ita spectat dimicantem, ut adjuvet laborantem. *De Cataclysmo*, cap. 2.

9. Improvidus miles, fortem se in pace gloriat. In suis *Proc.* verbo *Improvidus.*

10. Militis ejuslibet fortitudo, non agnoscitur nisi in bello. *Ibid.*, verbo *Militis.*

11. Perfectus miles pensat sapsissime vires. *Ibid.*, verbo *Perfectus.*

S. AMBROS.

S. AUGUST.

V. BEDA.

S. BERNARD.
SEN.

12. Tales debent esse milites Christi, ut sint leves, non gravati pondere terrenorum; custodes et stabiles, non vagantes vanitatibus mundanorum. Serm. 16 *Fer. 5 post Dom. 2 Quadrag.*

S. BERNARD

13. Impavidus profecto miles, et omni ex parte securus, qui ut corpus ferro, sic animum fidei lorica induitur; utrisque nimirum munitus armis, nec demonem timet, nec hominem. Serm. *ad Milites templi*, cap. 1.

14. Quis finis fructusve secularis, non dico militie, sed malitie, si et occisor lethaliter peccat, et occisus aeternaliter perit? *Prose.*

15. Quis, o milites, hio tam stupendus error? quis furor hic tam non ferendus, tantis sumptibus ac laboribus militare; stipendiis vero nullis, nisi aut mortis, aut criminis? *Ibid.*, cap. 2.

16. Devotus miles non sentit suam, cum benigni ducis contuetur vulnera. Serm. 61, *super Cant.*

17. Quatuor sunt, quorum in hac vita obsequis militamus, caro, mundus, diabolus, Deus. Carni militamus, gula illecebris serviendo, luxuria stimulis obsequendo; mundo militamus, avaritia aestibus anhelando, honoris altitudinem affectando; diabolo militamus, bonorum profectibus invidendo, et contra Deum superbia spiritus intumescendo; Deo militamus, pietatis operibus humiliter insistendo, potestates aereas virtute spiritus oppugando. In suis *Sent.*, verbo *Quatuor*.

18. Ille recte militat, qui per militiam quam exercet in corpore, domum edificat conscientie. *De inter. domo*, in *Prolog.*

S. BONAV.

19. Ad licitum usum militie oportet, quod concurrat conveniens persona et causa. *Prose.*

20. Persona, sc. indicantis, bellum, in qua requiritur quod habeat potestatem; personam agentis, qua debet esse laica et secularis, non clericus vel religiosus; persona patientis, que talis sit in scientia, ut per bellum sit compescenda.

21. Causa autem conveniens est, cum est pro tutela patrie, vel pacis, vel fidei. Quando haec concurrunt, tunc licitum est militare; sed quando deficit aliquid horum, tunc est illicitum. Super *Luce.*, cap. 3, in illud; *Contenti estote stipendiis vestris*, 3.

22. Prudentis militis officium est, non solum bellum non fugere; sed et optare bellando victoriam, ut possit coronam accipere. Serm. 1, *de S. Lucia*.

23. Gloriosius et generosius est militi, stare in bello, quam in balneo; esse in campo, quam in lecto. Tit. 7 *Dicitur*, cap. 7.

24. Alacris certat miles in acie, si ducem suum secum cernit laborem certaminis tolerare. *De sex alis Seraph.*, cap. 6.

25. Fortis Christi miles, quanto res difficilior

quantoque ignominiosior, tanto ferventius et ardentius atque libentius aggreditur eam. *Ibid.*

26. Idoneus non potest miles esse ad bellum, qui non exercitatus prius in campo fuerit. *De exhort. mart.*, in *pref.*

27. Strenuum se praebet miles in bello, si ante pugnae labores bellis studia provisione meditetur. Homil. 16, *de Festis paschal.*

28. Miles expectans praemia, alacris est in bellum; nemo vero tam indiscreto regi militaverit, qui non soleat bravia laborum exhibere, ut frustra sit paratus mori. Cateches. 18.

29. Militia nostra haec a nobis requiritur, ut non contra alios, sed contra nosmetipsos quotidie dimicemus. Homil. 8, *ad Monach.*

30. Militia, mercatio, vix sine peccato sit. In *Decret. Gratiani*,

31. Qui sub Jesu militat, non suscipit inimici jacula. Super *Josue*, cap. 10.

32. Non debet miles Christi otiosus esse, hodie intra patriam manente. Super *Judith*, cap. 15.

33. Improvidus miles est, qui fortis se in pace gloriatur. Lib. 23 *Moral.*, cap. 18.

34. Dux in praelo plus cum militem diligit, qui post fugam reversus, hostem fortiter premit, quam illum qui nunquam terga praebuit, et nunquam aliquid fortiter gessit. Homil. 24, *sup. Evang.*

35. Summa militie laus inter alia bona merita haec est, obedientiam sanctae Republicae exhibere, quodque sibi utiliter imperatum fuerit obtemperare. Lib. 12, in *Registris*, indict. 7, cap. 24, epist. 24, *ad Universos episcopos Neapolitanos*.

36. Cur exercitum ducere quaeris, cum inter milites adhuc censearis? Orat. 20, *de Modestia*.

37. Quid facis in paterna domo delicate miles? ubi vallum? ubi fossa? ubi hiems acta sub pellibus? ecce de coelo tuba canit. *Prose.*

38. Tu de cubiculo ad aciem, tu de umbra egredieris ad solem: corpus assuetum tunicis, lorice unus non fert: caput opertum linteo, galeam rensat: mollem otio manum, durus exasperat capulus. Epist. 1, *ad Helictor*.

39. Cur, tam bene paratus ad bella, non militas? *Ibid.*

40. Christi miles, nec laude extollitur, nec vituperatione frangitur: non divitiis tumet, non contrahit pauperiata, et laeta contemnit et tristia. *Ibid.* Epist. 2, *ad Nepotian*.

41. Nihil nocet militanti pulchritudinem, et habitum, et apparitorum catervae, qui sub habitu alterius, alteri, scilicet Christo, militat. *Ibid.*, epist. 9, *ad Salvinam*.

42. Non debet miles revocari, aut pati formidinem, ubi sequitur palma victoriae. Epist. 6, *ad amicum*.

S. CYPRIAN.

S. CYRILLUS
ALEX.S. CYRILLUS
HIEROSOL.S. EUSEBIUS
EMISENTIS.GLOSS.
DEGR.

GLOS. INT.

S. GREGOR.
MAG.S. GREGOR.
NAZ.

S. HIERON.

HUGO A S.
VICTORS.

HUGOCARD.

43. Eum militem non sequitur felicitas praemiorum, qui sarcham gestare non vult armorum. *Ibid.*

44. Militie convenit Christianae, exenti calamitatibus, et probari. *Ibid.*

45. A fortissimo milite semper in acie standum est, et querenda occasio, qua virtus enitescat excussa. *Ibid.*

46. Militie christianae speciem est, lucidum per ardua componere gradum, per dura vectari et miseriarum duram duris viribus perferre censuram. *Ibid.*

47. Bona militia est, in qua contra diabolum et vitia militatur. Super I *ad Timoth.*, cap. 1.

48. Miles duris gaudet, dura sustinet, fortis est, non cedit ictibus. Lib. 4, *de Propriet. rerum*, cap. 11.

49. Tria praecipue necessaria sunt militanti. Primum est, quod sciat pugnare; secundum est, quod habeat fortitudinem; tertium est, quod habeat arma. Super *Psal.* xxvi.

50. Miles in bello aut impeditur, aut impetitur: qui igitur fortiore se impedit, indiget adjuvatore, qui autem impetitur, indiget protectore, Super *Psal.* cxvii.

51. Si compositus miles, compositam debet habere familiam: et quis magis compositus miles quam Christus? Super II *Cor.* vi.

52. Non est bonus miles, qui se armat pro musca capiendi, imo ignominiosus est. Sup. I *Tim.*, cap. 1.

53. Hodie pauci sunt Josaphat, pauci sunt ministri militum. *Ibid.*

54. Miles Christi non carnis, non mundi, non diaboli est: sed contra hos militat pro Christo habendo. Sup. *Tim.* 2.

S. JOHANNES
CHRYSOST.

55. Miles nihil egregium absque praefecto ductu gerit. Homil. 3, *super Genes.*

56. Miles in bellum proficiscens, non cogitat vulnera tantum, et caedes, et hostium insidias, et alias erumnas, sed et victorias et triumphos sibi ipsi praesagians, omni armatura, bona spe proposita, se munit. *Ibid.*, homil. 25.

57. Melius est non militare, quam in militia curam et honorem regis negligere eum, qui a rege nutritur, pro rege autem non certare. Serm. *de Euchar.*

58. Nemo miles ab imperatore extraneo stipendium accipit, nisi illum cui militat, laudet. Serm. 1 *de Martyriis*.

59. Magna dignitas esse militem Christi. Homil. 4, *super II Tim.*

60. Si laborare regii militis est, non laborare militis Christi non est: non itaque graviter aut moleste ferre militem labores deceat, sed grato ac

libenter, et tum magis dolere, cum non laborat. *Ibid.*

61. Non reprehenditur miles, cum de praelo revertitur vulneratus: sed reprehensibile magis ac semper turpe est, arma depone, et fingendo servitutis jugum subire captivum. Epist. 6, *ad Theodor. lapsion*.

62. Militem praetor ea, qua ad militiam spectant, nihil curiosius inquirere oportet. Lib. 3, *Parall.*, cap. 70.

63. Honestas idoneum militem reddit, et veracundia, dum prohibet fugere, saepe facit victoriam. Lib. 6, *de Nugis curial.* cap. 5.

64. Ut semper in vigore fortitudinis maneat miles, necesse est ut otium caveat: quia nihil damnabilius in eo est, quam otium, per quod usus armorum delicitur, nutritur pusillanimitas, vires fatiscunt, obrepit inertia, et ad immuniditiae actus animus occupatur. Super *Prolog. reg. S. Bened.*, cap. 2, text. 23.

65. Miles summi Regis esse, non licet tibi agnomen illius deserere: nihil enim Christi milite felicius, cui promittuntur regna caelorum: nihil laboriosius, qui quotidie de vita periclitatur; nihil fortius, qui vincit diabolum; nihil imbecillius, qui a carne superatur. *De inst. vitae sacer.* cap. 7.

66. Si milites sumus, quare non militamus? qui male militat, finem belli formidat. *De Vanit. et miser. hom. vitae*, cap. 3.

67. Quicumque Dei militiam aggressus est, caveat ne repente se transferat ad exteriora. *De discipl. monast. conversat.*, cap. 21.

68. Generosi milites, quamvis non decertent actu, habitu tamen et desiderio semper sunt ad pugnam parati. *De Perfect. gradib.*, cap. 10.

69. Debet esse immunis ab aliis, qui divinae militie fuerit aggregandus: ut a castris Dominicis (quibus nomen ejus adscribitur) nullis necessitatis vinculis abstrahatur. Epist. 1, cap. 1.

70. Non est liber a lequeis diaboli, qui se militia mundana voluerit implicare. Epist. 92, *ad Rustic. Narbonens. episc.*, cap. 11.

71. Si in Christie ineperic comitiva militia militare, finis militie tue regnum, non terre et temporis, sed eternitatis, et caeli. Epist. *ad Quem. dam militem*.

72. Ordo militum nunc est, ordinem non tenere: nam cuius os majore verborum spurcicia polluitur, qui detestabilis jurat, qui minus Deum timet, qui ministros Dei vilificat, qui Ecclesiam non reveretur, esse hodie in castra militum fortior, et nominatior reputatur. Epist. 94, *ad Joan. Arehidia.*

73. Militari hodie disciplina, quam Vegetius,

S. JOAN.
DAM.JOAN.
SARES.

JOAN. TRI.

S. LAURENT
JUSTINI.

S. LEO 1.

S. PAULINUS

PETER. BLES.

Renatus ac plerique docuerunt, prorsus evanui, et se in quendam delinquendi libertatem, et securitatis speciem deformavit. *Ibid.*

74. Ex quo hodie militari cingulo tyrones deo-
corantur, statim insurgunt in Christos Dominum,
et deserviunt in patrimonium crucifixi. *Prose.*

75. Spoliant et prædantur subjectos Christi
pauperes, et miserabiliter atque immisericorditer
affligunt miseros, ut in doloribus alienis illicitis
appetibus implent voluptatum. *Ibid.*

76. Milites, qui contra inimicos Christi vires
suas exercere delibuerant, potibus et ebrietatibus
pugnant. *Prose.*

77. Vacant otio, marcent crapula, vitamque
degenerem in immunditiis transigentes, nomen
et officium militiæ dehonestant. *Ibid.*

78. Nihil damnabilius est in milite, quam
otium; per quod usus armorum deditur, nu-
tritur pusillanimitas, vires fatiscunt, obrepit iner-
tia, et ad immunditiæ actus animus occupatur.
Ibid.

79. Inutilis est omnino militis, nutritus tenere,
et delictis assuetus. *Ibid.*

80. Si milites nostros ire in expeditionem quan-
doque oporteat: summarii eorum non ferro, sed
vino: non lanceis, sed caseis: non ensibus, sed
utribus: non hastis, sed veribus onerantur. *Prose.*

81. Credas eos ire ad domum convivii, non ad
bellum: clypeos deferunt optime deauratos, præ-
dam potius hostium cupientes, quam certamen ab
hostibus et eos referunt, ut ita loquar, virgines et
intactos. *Ibid.*

82. Militia regularis, arma spiritualia exigit:
quia sine tentationibus, vix hora dimidia claus-
tralis vita transigitur. *Ibid.*, epist. 134. ad *Vulhelm.*
Electum.

83. Verus miles est, qui non concutit, sed de-
lendit: qui calumniam non ingerit, sed repellit:
qui currit ad regis stipendia, non ad prædam.
Serm. 132.

84. Devoti militis est, regis sui tacere fugam,
referre constantiam, virtutes loqui, timores silere,
aperire fortia, infirma reticere, adversa delere,
predicare victorias. *Ibid.* Serm. 150.

85. Insuperabilis miles est, cui virtus ex vulne-
ribus crescit: ex minarum terroribus, animositas
surgit. Serm. 32, de *S. Apollinare.*

86. Pudeat te, o miles Christi! peritura in hoc
seculo facultate ditescere: ne in futuro cogaris
nudus et inops perpetuo mendicare. *Prose.*

87. In talis quippe militiæ arma jurasti, quo
nudos et agiles expetit bellatores; onustos autem
atque adeo segnes, a castrorum excubiis donativi
arceat immunes.

88. Abjurat illa militiæ sarcinis prægravatum,

et turpiter ante tempus merito subrogat expedi-
tum.

89. Non licet illic marsupia pendere nummo-
rum, ubi thesauri tantummodo vibrantium cernun-
tur armorum.

90. In bellicosa scilicet acie, inerti pecunia
non tuto servitur, ubi constipatis cuneis assidua
dimicatione colligitur. Opusc. 12, cap. 5.

91. Secularis militia, quia celestia non habet,
terrena strenue militatibus præstat. Lib. 2, de
Vita contemp., cap. 10.

92. Quid aliud omnium militantium vita, quam
rapina. Lib. 3, de *Gubernatione Dei.*

93. Nulla deliciosis militibus virtutum patet ja-
nuæ. Homil. 2, de *Arca vita.*

94. Miles es, attente tibi, ut non militans Deo
implicet te negotiis secularibus, ut placeas ei,
qui te probavit: sed collabora Evangelio, ut mi-
lites in illis bonam militiam. Serm. de *Precepto.*

SENTENTIE PAGANORUM.

95. Rei militaris virtus præstat cæteris omni-
bus. *Oratione pro Muræna.*

96. Milia invidiosa est, periculosa est. Lib. 1
Controuers. 8.

97. Gloriæ causa aliquis militat? consecutus est
gloriam: vacationis causa? consecutus est præ-
mium. Lib. 1 *Controuers.* 8.

98. Militares viri gloriantur vulneribus, læti
fluentem meliori casu sanguinem ostentant. De
Divina providentia. cap. 4.

99. Ad suspicionem vulneris tyro pallescit,
audacter veteranus cruorem suum spectat, qui
scit se sæpe vicisse post sanguinem. *Ibid.*

100. Erit utilis miles, qui scit parere consilio.
Lib. 1, de *Ira.* cap. 9.

101. Lex a quinquagesimo anno militem non
cogit. De *Brevit. vite.* cap. 20.

102. Non potest quisquam eodem tempore et
bonum virum, et bonum militem agere. Lib. 4,
de *Benef.*, cap. 37.

103. Nobis militandum est, et quidem genere
militiæ, quo nunquam quies, nunquam otium
datur: debellando sunt in primis voluptates, quæ
seva ad se ingenia rapuerunt. Epist. 51.

104. Nullum laborem recusant manus, quæ ad
arma ab aratro transferuntur. Epist. 51.

105. Malus miles est, qui imperatorem gemens
sequitur. Epist. 105.

Vide etiam tit. *Certamen*, sent. 35, 36, 37; *Disci-
pulus*, sent. 28; *Familia*, sent. 8; *Martyrium*,
sent. 137; *Negotium*, sent. 21; *Religio* seu *Con-
greg.*, sent. 17; *Virtus*, sent. 215.

MIRACULUM.

Etymologia. Miraculum dicitur, quasi admira-

S. PROSPER.

SALVIANUS.

S. VALES.

S. THOMAS

AQUINAS.

S. THOMAS

AQUINAS.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

S. ZENO

EPISCOPI

ET MART.

S. VALES.

EPISCOPI.

tionem plenum. Part. 1 *Summe*, quæst. 105,
art. 7.

S. AUGUST. *Definitio.* Miraculum voco quiddam arduum aut
insolitum supra spem vel facilitatem mirantis
apparet. De *Util. credendi.*, cap. 16.

HUGO CARD. Miraculum proprie dicitur, quod præter naturæ
cursum evenit. *Prose.*

Interdum tamen miraculum dicitur quodlibet in-
suetum, vel inusitatum, licet præter naturam
non veniat. Super *Luc.*, cap. 6.

Miraculum proprie est, cum aliquid fit præter
ordinem naturæ. Part. 1 *Summe*, quæst. 110,
art. 4.

S. BONAV. *Productio.* Apparitio miraculi parit admiratio-
nem, admiratione cognitionem, sive inquisitio-
nem. In cap. 1 *Luc.*, in illud: *Apertum est os*
ejus.

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS. 1. Signa incredulis, fides credentibus; et ideo
cessant miracula. Lib. 2, de *Sacram.*, cap. 2.

S. AUGUST. 2. Cum Ecclesia catholica per totum orbem dif-
fusa atque fundata sit, nec miracula illa visibilia
in nostra tempora durare permessa sunt, ne ani-
mus semper visibilia quæreret, et eorum consue-
tudine frigesceret genus humanum, quorum no-
vitate flagravit. De *Vera Relig.*, cap. 25.

3. Aliter Magi faciunt miracula, aliter boni
christiani, aliter mali christiani. *Prose.*

4. Magi per privatos contractus, boni chris-
tiani per publicam justitiam, mali christiani per
signa publicæ justitiæ. De *LXXXIIII Quæst.* quæst. 79.

5. Quamvis miracula visibilibus naturarum ven-
dendi assiduitate videntur, tamen cum ea sapien-
ter intuemur, inusitatissimis rarissimisque majora
sunt. *Prose.*

6. Omni miraculo quod fit per hominem, ma-
jus miraculum est homo. Lib. 10 de *Civ. Dei*,
cap. 12.

7. Majus miraculum est gubernatio totius
mundi, quam saturatio quinque millium homi-
num de quinque panibus, et tamen hæc omnia
miratur, illud mirantur homines, non quia majus
est, sed quia rarum est. Tract. 24 super *Evang.*
Joan. de cap. vii.

8. Non tantum miracula propter miracula fa-
ciebat Christus: sed ut illa que faciebat, mira es-
sent videntibus, vera essent intelligentibus. De
Verb. Dom. serm. 44, cap. 1.

9. Opus est homines ad invisibilem fidem, vi-
sibilibus miraculis exartari. Epist. 122.

10. Miracula, Dei cultum religionemque com-
mendant. De *Civitate Dei*, lib. 10, cap. 12.

11. Christus ut in se commendaret Deum, mi-
racula multa fecit. *Ibid.*, lib. 18, cap. 46.

12. Sicut non impossibile fuit Deo, quas voluit

instituire naturas; sic et non est impossibile in
quidquid voluerit, quas instituit mutare naturas:
unde miraculorum multitudo silvescit. *Ibid.*, lib.
24, cap. 8.

13. Deus in hoc mundo magna et parva mi-
racula fecit, eademque ipso mundo uno, atque om-
nium maximo miraculo inclusit. *Ibid.*, cap. 9.

14. Christus miraculis conciliavit auctoritatem.
De *Utilit. cred.*, cap. 14.

15. Miracula sentiendi assiduitate contemni-
mus. *Ibid.*, cap. 16.

16. Dei miracula, magica non sunt. Lib. 29,
contra Faust., cap. 2.

17. Quotidiana miracula Dei, non facilitate,
sed assiduitate videntur. Homil. 32, ex *Quinquag.*
Hom., cap. 2.

18. Illa vere nequeunt dici miracula, quæ ad
nullam utilitatem simulata, deceptis oculis blan-
diuntur. Super *Psalm.* LXXXV, vers. 9.

19. Non te confundat, nec trepidum faciat re-
rum novitas, sed sufficiat tibi omnipotens aucto-
ritas. Serm. 1, de *Symbolo.*

20. Maxime cavendum est ab his, qui propter
nomen Christi etiam miracula habent, que cum
propter infideles Dominum fecerit, monuit tamen
ne a talibus decipiatur: putantes ibi esse invi-
sibilem sapientiam, ubi est visibile miraculum. Su-
per *Matth.*, cap. 7.

21. Divina miracula semper debent considerari
per studium, et nunquam discuti per intellectum.
Lib. 6 *Moral.*, cap. 8.

22. Magnum est omne hoc miraculum, quod
videri nunc potest: sed illud de internis miracu-
lum est mirabilius quod nunc videri non potest.
Ibid., lib. 9., cap. 6.

23. Vera virtus in amore est, non autem in os-
tensione miraculi: quia veros Dei famulos non
miracula, sed sola caritas probat. *Ibid.*, lib. 20,
cap. 9.

24. Miracula cum electi faciunt longe dissimi-
liter a reprobis fiunt: quia quod electi ex chari-
tate, hoc reprobi student agere per elationem.
Homil. 17, super *Ezechiel.*

25. Sola est in miraculis ratio potentia facien-
tis. *Ibid.*, homil. 20, super illud I *Cor. ix*: *Sic cur-
rite ut comprehendatis.*

26. Ad hoc visibilia miracula coruscant, ut
corda videntium ad fidem invisibilem pertrahant:
ut per hoc quod mirum foris agitur, hoc quod in-
tus est longe mirabilis esse sentiatur. Homil. 4,
super *Evang.*

27. Frustra miraculum foris ostenditur, si deest
quod intus operetur. *Ibid.*

28. Miracula ex assiduitate videntur. *Ibid.*,
hom. 26.

CASSIODOR.

S. EUSEBIUS.

EMISENENSIS.

GLOS. ORD.

S. GREGOR.

MAGNUS.

S. PETRUS
CHRYSOLOG.

S. PETR.
DAM.

S. THOMAS
AQUINAS.

29. Miracula in exordio Ecclesie necessaria fuerunt : ut enim ad fidem cresceret multitudo credentium, miraculis erat nutrienda. *Ibid.*, homil. 29.

30. Miracula tanto maiora sunt, quanto spiritualia : tanto spiritualia sunt, quanto per haec non corpora, sed animae suscitantur. *Ibid.*

31. Charitatis atque pietatis miracula amate, quae tanto securiora sunt, quanto et occulta, et de quibus apud Dominum eo major fit retributio, quo apud homines minor est gloria. *Ibid.*

32. Quoties praeter quotidianum usum nova quaedam accidunt, quae carnales ac simplices admirantur, miraculum fieri dicitur. Lib. 5, in *I Regum*, cap. 4, super illud : *Et factum est miraculum.*

33. Valde premedus est animus inter miracula, ne fortassis in his propriam gloriam quaerat, et privato suae exultationis gaudio exultet. Lib. 9 in *Registro*, indict. 4, cap. 58, epist. 58, ad *Aug. episc. Anglor.*

34. Hi qui Omnipotenti Deo familiariter serviunt, aliquando miracula facere, etiam ex potestate possunt. Lib. 2 *Dialogi*, cap. 21.

35. Sic Omnipotens Deus, contra elatas carnalium mentes potentiae suae miracula per despectos operatur, ut qui superbe contra praecipua veritatis se elevarunt, eorum cervicem veritas per humiles premat. *Ibid.* lib. 3, cap. 12.

36. Majus miraculum est, intimo sonitu insensibilem mentem concutere, quam collisis per ventum nubibus tonitruum insonare. Lib. 5 in *I Reg.*, cap. 2.

MAYMO. 37. Postquam in fide firmiter radicata est Ecclesia, exteriora miracula cessaverunt. Serm. 2. *Pont.*

S. HIERON. 38. Prophetare, et virtutes facere, et demonia ejicere, interdum non ejus meriti est, qui operatur : sed vel invocatione nominis Christi hoc agit, vel ob condemnationem eorum qui invocant, et utilitatem eorum qui vident, et audiunt, conceditur. Lib. 1 super *Matth.*, cap. 7, num. 60, super illud : *Multi dicunt mihi in illa die, etc.*

RUGO CARD. 39. Quanto miraculum famosius, tanto gloriosius. Super *Lucam*, cap. 7.

S. JOANNES CHRYSOST. 40. Absque nobilitate morum, nihil signa valent neque miracula. Homil. 33 super *Matth. oper. perf.*

S. ISID. HISP. 41. Nunc in Ecclesia plus est bene vivere, quam signa facere. *Prose.*

42. Quod nunc Ecclesia non ea miracula faciat, quae sub Apostolis fiebant, ea causa est, quia tunc oportebat mundum miraculis credere : nunc vero jam credentem oportet bonis operibus coruscare.

43. Nam ideo tunc signa fiebant exterius, ut interioris fides roboraretur : jam in fide miracula

quicumque requirit, vanam gloriam, ut laudetur, quaerit. Lib. 1, de *Suavitate domo*, cap. 24, sent. 1.

44. Miracula in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus : non fidelibus, qui jam crederent, sed infidelibus ut convertantur. *Prose.*

45. Noveris igitur miracula pro incredulis, non pro fidelibus fieri. *Ibid.* sent. 3.

46. Ibi quod quaeritur, supervacaneum est : illic quoque miracula edere, prorsus intempestivum est. Lib. 1, epist. 76, ad *Joann. Erenit.*

47. Inane est omne miraculum, quod utilitati saluti non operatur humane. Homil. 1 *Quadrages.*

48. Miracula Christi cum humanas vires superarent, et propria Christi virtute fierent, divinitatem ejus abunde comprobant. Part. 3, quaest. 43, art. 4.

Vide etiam tit. *Apostolus*, sent. 57 : *Discordia*, sent. 27 : *Divinatio*, sent. 14 : *Innocentia*, sent. 34 : *Praedicatio*, sent. 144 : *Unitas*, sent. 31.

MIRATIO, MIRABILE.

Definitio. Mirabile est quiddam arduum supra spem, vel facultatem mirantis apparere. Serm. 1. *Dominica quinquages.*, art. 2, cap. 4.

Admiratio est desiderium quoddam sciendi, quod in homine contingit ex hoc, quod causa talis effectus excedit cognitionem aut facultatem ipsius. 1, 2, quaest. 32, art. 8.

Admiratio est species timoris, consequens apprehensionem alicujus rei excedentis nostram facultatem. 2, 2, quaest. 180, art. 3.

Differentia. Inter admirationem et stuporem hoc interest : quod admiratio est principium philosophandi : sed stupor est philosophiae considerationis impedimentum. 1, 2, quaest. 41, art. 4, ad 5.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Tantum habet virginitas admirationis, ut eam etiam leones mirentur. Lib. 2, de *Virginib.*

2. Quod mirabile fit, mira quidem res est, sed in viro sancto miranda non est. Serm. 87, de *S. Eliseo.*

3. Mirari solent homines, cum audiunt aliquem bonum cadere in peccata, cum tamen confine sit in pugna : sed potius mirandum est, si aliquando non cadat. Part. 4, tit. v, de *Justitia*, cap. 12, § 2.

4. Eunt homines admirari alta montium, et ingentes fluctus maris, et latissimos lapsus fluminum, et oceanum ambitum, et gyros siderum, et relinquunt seipsos, nec mirantur. Lib. 10 *Conf.*, cap. 8.

5. Si ratio quaeritur, non erit mirabile : in

rebus mirabilibus tota ratio facti est potentia facientis. Epist. 3, ad *Volusian.*

6. Iste cause sunt admirationis, cum vel ratio cuiusque rei latet, vel eadem res usitata non est, quod aut singularis, aut rara est. Epist. 101, ad *Evodium.*

7. Mira societas carnis et animae, spiritus vite et limi terrae : nec minus mirabile fuit, quod limo nostro Deus seipsum conjunxit, ut sibi invicem unirentur Deus et limus, tanta sublimitas, et tanta vilitas. *Prose.*

8. Mirabilis fuit conjunctio prima, mirabilis fuit secunda, nec minus mirabilis erit tertia, cum homo Angelus et Deus, unus erit spiritus. de *Spirit. et anima*, cap. 14.

9. Quidquid mirabile sit in hic mundo, profecto minus quam totus hic mundus, id est, caelum et terra, et omnia quae in eis sunt. Lib. 10, de *Civ. Dei*, cap. 12.

10. Quid mirabilis inter Dei mirabilia quam mortuos suscitare ? Super *Psaln.* LXX, vers. 18.

11. Mortuus resurrexit, mirati sunt homines ; tot quotidie nascuntur, et nemo miratur si consideremus prudentius, majoris miraculi est esse qui non erit, quam reviviscere qui erat. Tract. 8, super *Evang. Joann.*, de cap. 2.

12. Illud mirantur homines, non quia majus est sed quia rarum est. *Ibid.*, tract. 24, de cap. 6.

13. Beati spiritus in caelo admirantes diligunt, et diligentes admirantur, ut inextinguibiliter per admirationem ardeat dilectio et suaviter in dilectione ferreat admiratio. Super *Magistricat.* vers. 2.

14. Mirabilia assidue videntur : assidue videntur paulatim subtrahit admirationis incitantum. Lib. 2, de *Civitate Dei*, cap. 4.

15. Quae sunt rara admirantur. *Ibid.*, cap. 8.

16. Omnium mirabilium vincit admirationem, quod homo divinam potuit invenire naturam, camque efflere. *Ibid.*, lib. 8, cap. 24.

17. Illa plus habent admirationis, quae molis minimum. *Ibid.*, lib. 22, cap. 24.

18. Ignorantia est mater admirationis. Lib. 13, *Conf.*, cap. 24.

19. Multi sunt qui plus tenentur admiratione rerum, quam cognitione causarum. Epist. 222.

20. Admiratio de rebus insperatis nasci solet. Lib. 1 de *Genesis*, contra *Manich.*, cap. 8.

21. Miracula quotidiana assiduitate, amiserunt admirationem. Tract. 8, super *Joan.*

22. Licet in cunctis operibus suis vis mirabilis, mirabilior tamen credis esse in operibus pietatis. Lib. *Medit.*, cap. 2.

23. Multi per cupiditatem mundi, multa mira faciunt. Tract. 6, super *Epist. Joann.*

24. Rationalis creatura eo magis miratur inso-

lita, quo minus cernit futura. Lib. 26, contra *Faust.*, cap. 3, ante fin. tom. 6.

25. Non movent quae mira non sunt, et si solita essent, mira non essent. de *utilit. cred.*, cap. 16.

26. Mirabilem te apparere, et contemptibilem reputare, hoc ego ipsis virtutibus mirabilibus iudico. Serm. 13, super *Cant.*

27. Deijct se de culmine generositatis suae, qui admirari aliquid post Deum potest. de *Spectaculo*, cap. 7.

28. Divinis rebus admiratio adhibenda est, non credulitas abneganda. Homil. 2, de *Symbolo*.

29. Illa quae rara sunt mirantur homines, et non consuecta. Super *Ecclesiastic.*, cap. 31.

30. Mira quae ex fide credenda sunt, perscrutanda per rationem non sunt : quia si hec oculis ratio expendere, mira non essent. Lib. 6, *Moral.*, cap. 8.

31. Divina operatio, si ratione comprehenditur, non est admirabilis : nec fides habet meritum, cui humana ratio praebet experimentum. Hom. 26, super *Evang.*

32. Mirabilia Spiritus sancti ab infirmis veneranda sunt, non imitanda. Lib. 4 *Dialogi*, cap. 1.

33. Non quod foris est, mirabile est ; sed quod intus est, mirabile est : intus ergo vide, et non miraberis quiddam apparere. Super *Psaln.* LXXVII, cap. 59.

34. Mirabile est ignem tangere et non uri, spinas colligere et nonungi, lapides supportare et non laedi. Super *Ecclesiastic.*, cap. 31.

35. Mirabile opus fuit creatio mundi, mirabilis fuit recreatio mundi, mirabilissimum crit glorificatio mundi. *Ibid.*, cap. 38.

36. Satis et expeditius est, caelo non terrae, Deo non hominibus admirabilem apparere. Homil. 11, super *Joan.*

37. Sunt graculis haud absimiles, et asinis peiores, qui presentia admirantur. *Ibid.*, hom. 75.

38. Donec anima terrena miratur, necessario coelestia spernit ac despiciit. Lib. 2, de *Comparatione cordis.*

39. Cuncta quae sunt et facta sunt, mira valde sunt ; sed consuetudine videntur. Lib. 1, de *Suavitate bono*, cap. 8, sent. 19.

40. Homo, qui miraris siderum altitudinem, et maris profunditatem, animi tui abyssum intra, et mirare si poles. *Ibid.*, cap. 13, sent. 4.

41. Nullo praeclearius est, ethomine dignius, hoc pulcherrimum opus, sollicit caelum, intermicantibus astrastrum luminibus, tanquam floribus adornatum, quam pieta et ficta et geminis distincta mirari. Lib. 6, de *Divin. Inst.*, cap. 20.

42. Multa possunt in homine reperire miranda, quae sine charitatis medullis, habent quidem pie-

S. ISID. HISP.

S. MAXIMUS EP. TAUREN.

S. THOMAS AQUINAS.

S. BERNARDUS SENENSIS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. BERNARDUS SENENSIS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. AMBROS.

S. ANTON.

S. AUGUST.

S. BERNARD.

S. CYPRIAN.

S. RUSEBIUS EMISSEN.

GLOS. ORD.

S. GREG. MAG.

HUGO A S. VICTORE.

HUGO CARD.

S. JOANNES CHRYSOST.

S. ISID. HISP.

LACT. FIRM.

S. PROSPER.

tatis similitudinem, sed non habent veritatem. Epist. ad Rufin. de Lib. arbitrii, cap. 1.

43. Quae sunt mirabilia, eadem sunt terribilia: nulla quippe est admiratio sine formidine. Super Psalm. cv, vers. 22.

CICERO.

SENTENTIA PAGANORUM.

44. Causarum ignorantio in re nova, mirationem facit. Lib. 2, de Divinat.

SENECA.

45. Adeo naturale est, magis nova quam magna mirari. Lib. 7 Quast., cap. 4.

46. Cogita in te præter animum, nihil esse mirabile, cui magno nihil magnum est. Epist. 8.

47. Nihil habent ista magnificentum, quæ estimamus quo mentes in se nostras trahant, præter hoc, quod mirari illa construimus. Epist. 84.

MISERIA.

S. GREG.

NYSS.

Definitio. Miseria est in acerbis et tristibus, nequaquæ voluntate non accidentibus casibus, et calamitatibus ærumma. Orat. 1, de Beatitude.

S. THOMAS

AQUINAS.

Misericordia est defectus rationalis naturæ (quam contingit esse felicem) oppositus felicitati. Part. 4 Summa, quæst. 21, art. 4.

HUGOCARD.

Descriptio. Misericordia in presenti est deformitas sine pulchritudine, gravitas sine agilitate, imbecillitas sine potestate, infirmitas sine sanitate, servitus sine libertate, anxietas sine voluptate; mors sine vita, ignorantia sine doctrina, inimicitia sine charitate, discordia sine pace, dedecus sine honore, invaliditas sine fortitudine, timor sine securitate, tristitia sine gaudio. Super Psalm. cxlix.

S. ANSELM.

Divisio. Partes miserie, sunt turpitudine, ponderositas imbecillitas, servitus, infirmitas, anxietas, vite brevitatis, impotentia, inimicitia, discordia, dedecus, impotentia, timor et tristitia. De similitudinibus, cap. 49.

S. AMBROS.

SENTENTIA PATRUM.

1. Quid nobis miserius, qui tanquam spoliati et nudi projicimur in hanc vitam, corpore fragili, corde lubrico, imbecillo animo, anxii ad sollicitudinem, desideriosi ad laborem, proni ad voluptates? Orat. de fide Resurrect.

S. ANTONIUS

DE PADOA.

2. Felix est miseria, quæ ducit ad meliora, et felix nigredo, quæ candorem parit. Serm. Dominica 2 post Trinitatem.

S. ATHANAS.

MAGNUS.

3. Nemo est mortalium, qui non laboret miseris in ista misera vita: sive sit inops, sive sit opulentus, sive servus, sive liber, sive peccator, sive justus, omnes æque laborant. De Virginitate.

S. AUGUST.

4. Quid miserius misero non miserante seipsum? Lib. 1 Conf., cap. 13.

5. Duobus modis nocet homo, quantum in ipso est, aut faciendo miserum, aut deserendo mis-

rum: tu non vis ab alio fieri miser, et non vis deseri ab alio, si miser fueris quare alios facis miseros? Super Psalm. c, vers. 3.

6. Malitia individua comes, miseria est. Prosec.

7. Perversi enim non solum mali esse volunt, et miseri nolunt (quod fieri non potest), sed ideo volunt mali esse, ne miseri sint: ergo ne miser sit, malus est, et ideo miserior est, quia malus est. Super Psalm. xxxii, vers. 12.

8. Tota miseria est in mundo, dolor ubique, ubique metus, ubique necessitas, ubique labores. Super Psalm. cxxxviii, vers. 11.

9. In luctu nascimur, in labore vivimus, et in dolore morimur. Serm. 65, ad Fratres, in Eremito.

10. Homines quamdiu mortales sunt, etiam miseri sunt necesse est. Lib. 9, de Civ. Dei.

11. Miseri in quantum miseri sunt, utique in pace non sunt: verumtamen quia iuste miseri sunt, in ea quoque ipsa sua miseria præter ordinem esse non possunt. Ibid., lib. 19, cap. 13.

12. Nihil prodest alicui misero, si felix aut fortunatus vocetur. Lib. 22, contra Faust., cap. 22.

13. In miseria generis humani laudatur iustitia punientis. Lib. 22, de Civit. Dei, cap. 24.

14. Homo invitatus est miser. Lib. 3, de Lib. arbitrii, cap. 6.

15. In sordibus generamur, in tenebris confovemur, in doloribus parturimur. Prosec.

16. Ante exitum miseris omeramus matres, in exitu more viperæ laceramus, mirum quod non ipsi pariter laceramur. Serm. fer. 4 Hebdom. penult.

17. Homo natus de muliere quo nihil abjectius, repletur multis et multiplicibus miseris, miseris corporis, miseris cordis, miseris cum dormit, miseris cum vigilat, miseris quoquoaversum se vertat. Serm. fer. 4 Hebdom. penult.

18. Si diligenter consideres quid per os et nares, cæterosque corporis meatus egrediatur, vilis sterquilinum nunquam vidisti. Lib. Medit., cap. 3.

19. Miseri nos et miserabiliter nati, quibus datum est nasci in merore, vivere in labore, in dolore mori: de peccatore peccatores, de debitore debitores, de corrupto corrupti, de subleto subleati. Serm. de Quinquæ negotiationibus.

20. Omne mortalium genus in miseriam, mortis fine, labitur. Lib. de Consolat. philosoph., prosa 4.

21. Misericordia delicis, et delicia miseris commutantur. Serm. 1, Dom. 1, post Epiph.

22. Infelix solatium est turba miserorum. Hom. 15.

23. Tanto fit miseris miseria sua gravior, quanto prius fuit felicitas major. De Perfect. charit., art. 33.

S. EUSEBIUS

EMISENUS.

GLOSS. INT.

24. Nemo miser putetur, qui in fide, vel in animi virtute non leditur. Hom. in Litanis.

S. GREGOR.

MAGNUS.

25. Hujus sæculi miseris impatientes deficiunt, quas boni patienter transeunt. Super Psalm. cxxxix, in illud; In miseris non subsistent.

S. GREGOR.

MAGNUS.

26. Omne quod hic agitur, pœna et miseria est. Lib. 14 Moral., cap. 26, super illud Job 14: Brevi vivens tempore.

S. GREGOR.

NAZ.

27. Calamitas inventrix est ingeniosa. Orat. 9, in Flavere patris sui.

S. GREGOR.

NYSS.

28. In miseria omnia eundem honoris gradum inter se obtinent, omnia tenent in malorum excellentias, omnia parem præbent luctus occasionem. Prosec.

29. Quid enim miseria magis deflebit, et qua ex parte magis quereris de natura, vite brevitate et laborem incipere a lacrymis, et desinere in lacrymas?

30. Quid plura? miserabilem infantiam, juventutis inconstantiam, senectutis delirium. Hom. 6, super Ecclesiasten.

HUGOCARD.

31. Recte miseria hujus vite aquis prætereuntibus comparantur, quia mentes electorum calamitas transitoria non subvertit, sed abluit. Super Job, cap. xi.

32. Revera non erunt socii in gloria, qui non fuerunt socii in miseria. Super I ad Cor., cap. 1.

S. BERNARD.

33. O vilis conditionis humanæ indignitas! o indigna vilitatis humanæ conditio! herbas et arbores investiga. Prosec.

S. INNOC. III.

34. Ille de se producent flores, et frondes, et fructus; et tu de te lentes, et pediculos, et lumbricos.

35. Ille de se fundunt oleum, vinum, et balsamum: et tu de te sputum, urinam, et sterces.

36. Ille de se spirant suavitatem odoris, et tu de te reddis abominationem factoris. Lib. 1, de Contemptu mundi, cap. 8.

S. JOANNES

CHRYSOST.

37. Non parva sunt, ex summa felicitate ad miserorum societatem transire, et sui unius calamitibus reliquis securitatem ac honorem conciliare. Prosec.

38. Nam etsi magnum sit bona malis proximi gratia permutare, tamen non parum offert consolationis, si calamitatis socii habeantur.

39. Quis autem quisquam velit solus miser esse, ut alii bonis fruatur? id multo præstantioris animi est. Homil. 25, super I Cor.

JOAN. BAR.

40. Miseris nihil utilius est, quam utcumque finire miseriam. Lib. 5, de Nugis curial., cap. 7.

JOAN. TRIT.

41. In omni statu miseria est, et quanto quisque excellentius super omnia sublimatus cernitur, tanto abundantius miseria repletur. De Vanitate et miser. humane vite, cap. 7.

Tom. III.

42. Non quisquam alienum se a miseria hujus mundi existimet: quoniam tunc vere quisque miser est, cum se putat esse felicem. Prosec.

43. Ab infantia usque ad senium nemo miseria caret: in omni ætate miseria est, quantum se miseros esse multi non intelligunt. Ibid.

44. Ubi major putatur esse felicitas, ibi miseria copiosior exuberat. Ibid.

45. Impossibile est, ut homo sis, et non gustes miseria et angustias: dolor et tristitia omnibus communia sunt. Prosec.

46. Nemo in perpetuum expers mali est, nemo est, qui in hoc sæculo non doleat, nullus est qui in hac vita positus non suspiret.

47. Vita ista lacrymis plena est, vita ista a fleatibus inchoat: qui nascitur, a fletu incipit vivere, flentes projicimur in hanc miseram vitam, ipse ortus sequentium dolorum est gemitus. Lib. 1, de Symonym.

48. Conturbari repentino malo, aut clamare, aut angere et dolere, admodum miseri est animi. Epistola ad Zenam.

49. Calamitas sæpius disciplina virtutis est, ærumnis suis inclyti florerunt. In suo Octavio.

50. Christianus miser videri potest, non potest inveniri. Ibid.

51. Infeliciores illa miseria, qua anima interficitur; quam miseria, qua corpus exacerbat. In prolog. de Conscient.

52. Miseri mercedem miseriarum amant, et ipsas excerantur. Serm. 59, de S. Nicol.

53. Sancti quamlibet videantur ignorantibus esse miseri, non possunt tamen esse aliud quam beati. Prosec.

54. Superfluum est, ut eos quispiam vel infirmitate, vel paupertate, vel aliis istiusmodi rebus existimet esse miseros quibus se illi confidunt esse felices.

55. Nemo enim aliorum sensu miser est, sed suo: et ideo non possunt cujusquam falso judicio esse miseri, qui sunt vere sua conscientia beati. Lib. 1, de Gubernatione Dei.

56. Miser es, ubiquecumque fueris, et quoquoque te vertaris, nisi ad Deum te convertas. Lib. 1, de Imit. Christi, cap. 22.

57. Comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare, et cæteris necessitatibus nature subjacere, vere magna miseria est. Ibid., cap. 22, sent. 2.

SENTENTIA PAGANORUM.

58. Nemo beatorum erit miser; miser nunquam erit ipse felix. Lib. 1 Ethic. ad Nicomach., cap. 10.

59. Ea lege nati sumus, ut nemo in perpetuum esse possit expers mali: nam mortalis nemo est,

S. ISID. HISP.

S. JUSTIN.

MART.

MIN. FELIX.

PETR. CELL.

S. PETR.

DAM.

SALVIANUS.

THOMAS.

A. KEMPIS.

ARISTOTEL.

CICERO.

quem non attingit dolor morbusque. Lib. 3 *Tusc. quest.*

60. Misericordiam te iudico, quod nunquam fuisti miser: transisti sine adversario vitam. *De div. Provid.* cap. 4.

61. Calamitas, virtutis occasio est. *Ibid.*

62. Illos merito quis dixerit miseros, qui nimia felicitate torpescent, quos velut in mari lento tranquillitas iners detinet? *Ibid.*

63. Nihil tam miserum est, quam quod in naturam consuetudo perduxit. *Ibid.*

64. Ignis aurum probat, miseria fortes viros. *Ibid.*, cap. 5.

65. Malevoli solatii genus est, turba miserorum. *De Consolat. ad Marciam*, cap. 12.

66. Licet totius mundi quis dominus sit, tamen miser est, qui se beatissimum non iudicat, licet imperet mundo. *Epist.* 9.

67. Bono loco res humane sunt, quod nemo nisi vitio suo miser est. *Epist.* 70.

68. Miser esse, qui virtutem habet, non potest, si potest virtus efficere ne miser aliquis sit; facilius efficit, ut beatissimus sit. *Epist.* 92.

69. Calamitosus est animus futuri anxius, et ante miseria miser, qui sollicitus est. *Epist.* 98.

70. Nihil puto viro miserum, nisi aliquid esse in rerum natura putet miserum. *Epist.* 91.

Vide etiam tit. *Calore*, sent. 7; *Delicia*, sent. 33; *Dolor*, sent. 18, 43; *Intercessio*, sent. 40; *Mallitia*, sent. 25; *Nativitas humana*, sent. 14; *Virtus in genere*, sent. 136.

MISERICORDIA IN GENERE.

S. ANTONIUS DE PADOA. *Ethymologia.* Dicitur misericordia, quasi miserum cor donans, vel quasi seorsum mittens rigorem cordis, vel quasi mira suavitas rigans corda. *Serm.* 22, *post Trinit.*

S. THOMAS AQUINAS. Dicitur misericordia ex eo quod aliquis habet miserum cor super miseria alterius. 2, 2, *quest.* 30, art. 1.

S. AUGUST. *Definitio.* Quid est misericordia, nisi alienae miserie quaedam in corde compassio, qua utique, si possimus, subvenire compellimur? Lib. 9, *de Civ. Dei*, cap. 6.

S. BONAV. Misericordia est virtus, per quam animus super calamitate afflictorum movetur. *Parte 3 Centiloquii*, sect. 44.

S. GREG. Misericordia est voluntaria tristitia, que confatur ob incommoda aliena. *Orat.* 5, *de Beatitude.*

HUGO A. S. VICTORE. Misericordia est elemens et equalis in omnes dignatio, et in afflicto compassibilis animi inclinatio. *De fructib. carnis et spirit.*, cap. 48.

HUGOCARD. Misericordia est miseria cordis de alieno malo. *Super Prov.*, cap. 11.

S. THOMAS. Misericordia est tristitia quaedam super apparenti

malo corruptivo, vel contristativo. 2, 2, *quest.* 30, art. 1.

Misericordia est egritudo ex miseria alterius, iniuria laborantis. Lib. 4, *Tuscul. quest.*

Misericordia est egritudo animi ob alienarum miseriarum speciem. *Prose.*

Aut tristitia ex alienis malis concepta, que accidere immerentibus creditur. Lib. 2, *de Clonemtia ad Neronem*, cap. 5.

Divisio. Triplex est hominis misericordia: propria, fraterna, paterna. Propria, est hominis ad seipsum per contritionem; fraterna, est fratris ad proximum per compassionem; paterna, est patris ad filium per correctionem. *Super Math.*, cap. 5.

SENTENTIA PATRUM.

1. Misericordia vera consistit in tribus: in dando, in condonando, in superogando. *De Paradiso animae*, part. 4; *de Virtut.*, cap. 14.

2. Nihil tam commendat christianam animam, quam misericordia. Lib. 1 *Offic.*, cap. 11.

3. Ubi causa manifestatur, persona cognoscitur, tempus urget, largius se debet profundere misericordia. *Ibid.*, cap. 30.

4. Videndus est ille, qui te non videt: requirendus ille, qui erubescit videri. *Prose.*

5. Ille etiam clausus in carcere occurrat tibi, ille affectus egritudine mentem tuam pernet, qui aures non habet. Lib. 2 *Offic.*, cap. 16.

6. Non habes charitatem, cum tibi in proximum desit humanitas, desit misericordia; quid te egestiosius, quidve mendicis? *Serm.* 81.

7. Qui misericordiam defert, mercedem amittit, nisi mundo corde miscereatur: nam si jaetantiam querat, nullus est fructus. Lib. 5, *super Lucam*, cap. vi, in illud; *Beati pauperes*, etc.

8. Tanto misericordia est gratior, quanto poena proximior est, ad quam quis paratur. *Part.* 4, tit. 5, *de Justitia*, cap. 12, § 2.

9. Tria facit misericordia. Purificat animam a vitiis; locupletat charismatum divitiis; accumulat caelestium gaudiorum deliciis. *Serm. Dominica 22, post Trinit.*

10. Quid tam opus habens misericordia, quam miser? et quid tam indignum misericordia, quam superbus miser? Lib. 8, *de Lib. arbit.*, cap. 10.

11. Qui emendat verberare in quem potestas datur, vel coerere aliqua disciplina, misericordiam praestat. In *Enchirid.*, cap. 72.

12. Officia misericordiae mali implere non possunt. Lib. 4, *Quest. Evang.*, *quest.* 10.

13. Nihil ad misericordiam sic inclinatur, quam proprii periculi cogitatio. *Exposit. super Epist. ad Galat.*, cap. vi.

AQUINAS.

CICERO

SENECA.

HUGO CARD.

S. ALBERTUS

MAGNUS.

S. ANDREAS.

S. ANTONIUS.

S. ANTONIUS

DE PADOA.

S. AUGUST.

44. Nulla de virtutibus tuis, nec admirabilior, nec gratior misericordia est. Lib. 9, *de Civitate Dei*, cap. 5.

45. Pascit esurientem charitas, pascit et superbia: charitas ut Deus laudetur, superbia ut ipsa laudetur. *Prose.*

46. Vestit nudum charitas, vestit et superbia: jejuna charitas, jejuna et superbia: sepelit mortuum charitas, sepelit et superbia. Omnia opera bona, quae vult facere charitas et facit, cogitat contra superbia. *Tract.* 8, *super Epist. Joan.*, de cap. iv.

47. De misericordia parva, magna nascitur copia. *De verbis Dom.*, *serm.* 25.

48. Perfecta est misericordia, ut ante occurrat esurientibus, quam roget mendicus: non enim est perfecta misericordia, quae procihus extorquetur. *Homil.* 39, *ex Quinquaginta Homiliis.*

49. Ante fores gehennae stat misericordia, et neminem permittit in carcere mitti, qui misericordiam fecerit, et quicumque miseris fuerit, miserebitur ei: et si quis non fuerit miserus, non miserebitur ei. *Ibid.*

50. Sola misericordia ad Deum dirigit hominem, sola ad Deum deducit hominem, sola Deum deducit ad hominem. *Prose.*

51. Haec est sola mediatrix, aversos consolans, haec disjunctos copulat, haec sola Deum humilians nos sublimat. *Serm.* 6, *ad Frat. in eremo.*

52. Si clausuris viscera misericordiae indigent, omnino claudetur tibi janua Christi. *Ibid.*

53. Qui esurientem pane verbi reficit, qui stidentem potu sapientiae refrigerat, qui errantem in domum patris revocat, qui innocentem protegit, qui infirmum fide et patientia instruit, qui in tribulatione oppresso consolando subvenit, hic verus misericors est. *Ibid.*

54. Misericordia est salutis presidium, fidei ornamentum, propitiatio peccatorum. *Ibid.*

55. Nulli homini claudenda est misericordia. Habetur in *Decretis Gratiani*, part. 2, causa 23, *quest.* 4, *can. Duo*, § *Ita.*

56. Homini nihil obest nomen misericordiae, cum abest miseria. *De Morib. Eccles.*, cap. 27.

57. Cum miserum neminem esse libeat, libet tamen esse misericordem. Lib. 3 *Confess.*, cap. 2.

58. Plures per misericordiam colliguntur, sed qui misericordiam praestiterunt. *Epist.* 29.

59. Bono misericordiae non caret qui non invenit miseros, quibus possit misericorditer subvenire. *De conjug. bona*, cap. 23.

60. Non opus est misericordia, ubi nulla est miseria. Lib. 4, *Oper. imperfect.* *contra Julianum*, num. 38.

61. Non optare debemus esse miseros, ut pos-

simus exercere opera misericordiae. *Tract.* 8, *super Epist. Joan.*

62. Iterata iniquitas, concessam misericordiam exinanivit. Lib. *Medit.*, cap. 4.

63. Qui pauperis miseretur, Deo ad usum tradit. *Super Psalm. xiv*, vers. 6.

64. Sive peregrinos susceperis, sive egenos refeceris, sive ob dolentes flevieris, sive in necessitate ac calamitate consilutis manum porrexeris, sive infirmis inservieris, omnia in seipsum Christus recipit. In *Constitution.*, cap. 4.

65. Sunt aliqui misericordes de his quae ad ipsos non pertinent, qui scandalizantur si non datur omnibus abundanter, sic tamen ut ipsi ne in modico quidem graventur: qui si misericordes essent, de suo facere deberent misericordiam. *Serm.* 4, *Advent.*

66. Vera misericordia non iudicat, sed afficit: non nititur discussione, occasione contenta. *Epist.* 42, *ad Corinth.*

67. Nulla nisi cum iustitia periculo, misericordiae occasio relinquatur. *Epist.* 37, *ad Conventum Theobaldum.*

68. Misericordia affectio est, quae nec voluntate coeretur, nec rationi subijcitur: quando non eam in se quisque pertrahit voluntario nutu, sed ipsa pius mentes ad compassionem dolentium necessario cogit affectu; ita ut etiam si peccatum esset misereri, non possem non misereri, etsi multum vellem. *Epist.* 70, *ad Guidonem Abbat.*

69. Ubi non erit miseria locus, aut misericordiae tempus, nullus esse poterit miserationis affectus. *Tract.* *de Diligendo Deo*, cap. *Sed.*

70. Non est misericordia, ubi non est benevolentia. *Serm.* 14, *ad Sororem.*

71. Omni homini misericordiam impendas, si vis vere esse misericors. *Super Luc.*, cap. x, in illud; *Vade et tu fac similiter.*

72. Misericordia primo liberat a peccato, secundo locupletat in merito, tertio beatificat in premio. *Serm.* 1, *Dom. 4, post Pent.*

73. Sicut cito per usum locupletatur homo divitiis temporalibus, sic per misericordiam divitiis spiritualibus. *Ibid.*

74. Misericordia nihil humanum a se alienum putat, aliorum damna vel commoda, sua estimat. In *Centiloq.*, part. 3, *sect. 44.*

75. Misericordia est interna Christi passio, prima Christi lectio, optima Christi unctio. *Tit.* 7, *Dialae*, cap. 4.

76. Misericordia decenter conversatur, prudenter negotiatur, abundantur remuneratur. *Ibid.*

77. Misericordia de malis aliorum melioratur, de sordibus lavatur, de paupertate ditatur, de infirmitate sanatur, de onere alleviatur. *Ibid.*

S. BASILIUS

MAGNUS.

S. BERNARD.

S. BONAV.

48. Vir pius et misericors, benedicitur a Deo, placeat proximo, et natus in oleo. *Ibid.*

49. Misericordia omnibus compatitur, omnium onera portare nititur : et quanto plus onera assumit, tanto plus lucratur, et velocius currit. *Ibid.*

50. Misericordia est virtus, quae cunctas superat; modus, qui reum liberat; clavis, quae caelum reserat. *Ibid.*

51. Ubi major miseria, ibi clarior misericordia apparet. *De sex alis Seraphin.*, cap. 4.

S. CESARIUS
ARELAT.

52. Quidquid misericordia humana largitur in via, misericordia divina reddit in patria. Hom. 22.

CASSIODOR.

53. Talium Dominus miseretur, qui misericordiae momenta non negligunt. Super *Psalm.* vi, vers. ult.

54. Nullus hominum est, qui sibi misereri non egeat. Super *Psalm.* xxiii, vers. 5.

DIONISIUS
CARTHUS.

55. Quanto unicuique proximis misericordia a Deo impensa est, tanto proximis suis misericordior esse debet. Super *Epistolam Jacobi*, cap. 2, art. 4.

S. EUSEBIUS
CESARIUS.

56. Frustra petit misericordiam, qui aliis denegat misericordiam. Epist. ad Damas. pap. de Morte div. Hieron.

57. Qui misericordia caret, christianus non est. *Ibid.*

GLOSSA.
DECB.

58. Excedendum est potius circa misericordiam, quam circa severitatem. In *Decret. Gratiani*

GLOSSA. INT.

59. Misericordia redimitur iniquitas peccatoris, cum dat et dimittit aliis. Super *Proverb.*, cap. xvi.

S. GREGOR.
MAGNUS.

60. Magnae misericordiae ista sunt opera : Liberrare vociferantem pauperem, pupillo adiutorium ministrare, perituro eripere, cor viduae consolari. Lib. 19 *Moral.* cap. 12, super illud *Job.* 29. *Cor viduae consolatus sum.*

61. Qui omnino dimittit et non dat, etsi non plane operatus est, meliorem tamen partem misericordiae tenuit. *Prosec.*

62. Qui dat et minime dimittit, omnino misericordiam nullam facit. *Ibid.* lib. 22, cap. 8.

63. Per olivam misericordes accipimus, quia graece *ela*, *es*, misericordia vocatur : et quasi olivae liquor ante omnipotentis Dei oculos, misericordiae fructus lucent. Homil. 20, super *Evangelium*.

S. GREG.
NAZ.

64. Indigentiam infirmi, tu qui sanus es : et inopis, qui dives es, sublevis : tu qui non collapsus es, jacenti subveni : qui laetus es, contristato : qui dextra polles, illi qui sinistra languet. *Orat.* 17. *de Pauperi.*

65. Fias infortunato Deus, misericordiam Dei imitando : nihil enim adeo divinum habet homo quam bene facere, quamvis ille plus hic vero minus bene facit. *Ibid.*

66. Nulla re ex omnibus perinde ac misericordia Deus colitur : quoniam nihil aliud tam peculiare est Deo, quam misericordia. *Ibid.*

67. Qui miseretur cum alacritate, bonum animi promptitudine duplicatur : quod enim ex tristitia, aut ex necessitate datur, ingratum est et indecorum : beneficentia cum letitia, et non cum aestivata est adoranda. *Ibid.*

S. GREG.
NYS.

68. Misericordia est benevolentiae mater, dilectionis pignus, vinculum amicae affectionis. *Orat.* 5, *de Beatitude.*

69. Misericordia est pauperum mater, magistra divitum, bona pupillorum nutrix, conservatrix senum, egentium penus, miserorum portus, omnium aetatum curatrix, in omnibus erumpnis consiliatrix. *Orat.* 1. *de Paup. amandis.*

S. HIERON.

70. Misericordia artem non habet : nemo melius erogat, quam qui sibi nihil reservat. Epist. 51, *de Vita Bilarionis.*

71. Qui clementiam non habet, nec indutus est viscera misericordiae ; quamvis spiritualis sit, non adimplevit legem Christi. In *Regula Monachorum.*, cap. 28, *de Charitate.*

S. ISID.
HISP.

72. Contra iustitiae regulam interdum misericordia inclinatur. Super *Epist. ad Rom.* cap. 11.

73. Si vis misericordiam accipere, misericordiam exhibe. *De Allegor.*, super *Matth.*, lib. 2, cap. 1, in illud : *Beati misericordes, etc.*

HUGO A. S.
VICTOR.

74. Merito talis sine misericordia cruciatur et affligitur, qui noluit ipse cum posset, indigenti pauperi misereri. Super *Lucam*, cap. xvi.

HUGO CAPO.

75. Ubi misericordia flagitatur, interrogatio cessat : ubi misericordia postulatur, iudicium non servit ; ubi misericordia petitur, poena locus non est. Homil. 2, super *Psalm.* L.

S. JOHANNES
CHRYSOST.

76. Ars quaedam liberalis misericordia est. Quid hac arte utilius, atque praestantius ? haec post hanc vitam maxime fulget, in caelis habet officium ; et non hominem, sed Deum magistrum possidet. Homil. 53, super *Matt. Oper. perfect.*

77. Misericors non est, qui curat quem vulneravit, sed qui aliunde vulneratis medetur. *Ibid.*

78. Non sic oleum corpus hominis roborat, sicut animam misericordia stabilis, adeoque confirmat, ut superari a diabolo nequeat. *Ibid.*, Homil. 65.

79. Ille verus misericors est, quia amico proprio miseretur, et benefacit ei. Homil. 9, super *Matth. Oper. imperfect.*

80. Sicut qui desideranti misericordiam denegat, crudelis est ; sic qui non desideranti misericordiam praestat, injustus est. Homil. 46, super *Matth. Oper. imp.*

81. Qui totus est misericors, miseretur omnium tum peccatorum, tum amicorum, Homil. 2, super I Cor.

82. Ex dilectione nascitur misericordia. Serm. 4 super *Epist. ad Philipp.*

83. Nihil ita exprimit Christum, sicut misericordia. Homil. 32, super *Ep. ad Hebr.*

84. Vis misericordiam consequi ? miserere proximi. Homil. 13, ad *Populum Antiochenum.*

85. Misericordia est salutis praesidium, fidei ornamentum, propitiatio peccatorum. Haec est quam justos probat, sanctos roborat, Dei cultores ostentat. Homil. 3, *de Misericord.*

86. Nihil humanitate potentius, Homil. 3, *de David et Saul.*

87. Humanitas quavis stola magnificentior est. *Ibid.*, homil. 2.

88. Nemo natura strenuus est, nemo natura vanae gloriae studio caret, nemo natura zelo atque emulatione superior est : misereri vero natura est omnibus inditum. Serm. 4, super *Ep. ad Philipp.*

89. Nulla est venia ei, qui misericordiam non exhibet exigenti. *Ibid.*, homil. 31.

90. Misericordia a competendo alienae miseriae vocabulum sortita est. *Prosec.*

91. Nullus autem in alio misericors esse potest, qui prave vivendo in se misericors non est. Lib. 3 *de Summo bono*, cap. 60, sent. 5.

92. Quod habes, habeto ad misericordiam, suffragetur virtus tua egeni inopia. *Prosec.*

93. Si quem positum in necessitate cognoveris, si quem ad inopiam redactum, si quem oppressum, si quem humiliatum, nullum contemnas, nullum spernas, nullum despicias, vacuum nullum dimittas, nullus a te tristis abeat, nemo a te confusus abscedat.

HUGO A. S.
VICTOR.

94. Omnibus communica, omnibus tribue, omnibus praebere : non eligas cuius miserearis, ne forte praeterea eum qui mereatur accipere.

95. Quidquid tribuis, cum affectu tribue : quidquid largiris, cum hilaritate largire, praebere misericordiam sine murmuratione.

96. Major sit benevolentia, quam quod datur : major gratia, quam quod impenditur.

97. Tale erit opus tuum, qualis fuerit intentio tua : quod enim affectu bono dispensatur, hoc accipiet Deus.

98. Qui cum tedio dat, mercedem perdit : qui cum tristitia largitur, remunerationis non percipit fructum.

99. Non est enim misericordia, ubi non est benevolentia.

100. De tuis justis laboribus ministra pauperibus : non auferas alteri, unde tribuas alteri, non te misericordem ostendas alieno operum.

101. Nihil enim prodest, si alerum inde reficis, unde inanem alium facis : contemnitur ista miseria, et non propitiatur : talis misericordia peccata non purgat, sed ampliat. Lib. 2, *de Synonym.*, cap. 17.

102. Bonum quod facis, misericordiae causa, non jactantia facio : nihilque studeas propter laudem, nihil propter temporalem opinionem, nihil propter famam, sed propter vitam aeternam facere. *Ibid.*

103. Divina res est commiseratio. Lib. 1, epist. 491 *ad Caliopum.*

104. Magna est misericordiae merces, cui Deus pollicetur peccata esse omnia remissuram. *Prosec.*

105. Si audieris, inquit, preces supplicis tui, et audiam ego tuas : si miseris laborantium fueris, et ego in tuo labore miserebor. Si autem non respexeris, nec adjuveris ; et ego animum contra te geram, tuisque te legibus iudicabo. Lib. 6, *de Div. inst.*, cap. 12.

106. In homine preclarum et excellens bonum est misericordia, idque divinis testimoniis, et bonorum malorumque consensu optimum iudicatur. *Ibid.*, cap. 14.

107. Nemo clarissimus, nisi qui opera misericordiae largitur fecerit. *Ibid.*, lib. 5, cap. 15.

108. Misericordia virtus tanta est, ut sine illa caeterae, et si sint, prodesse non possint. Serm. 5 *de Collectis.*

109. Quamvis quis fidelis sit, et castus, et sobrius, et aliis moribus ornatus insignibus : misericors tamen si non est, misericordiam non merebitur. *Ibid.*

110. Quidquid in cibis pauperum, in curationes debillum, in pretia captivorum, et in quolibet opera pietatis impenditur, non minuitur, sed augetur. *Prosec.*

111. Nec unquam apud Deum perire poterit, quod fidelis benignitas erogari : dum quodcumque tribuit ad subsidium, id sibi recondit ad praemium. Serm. 1 *de Jejun. Pent.*

112. Ex affectibus piorum, benignitatis mensura taxatur, et nunquam cum miserendi efficacia deserit, in quo misericordia ipsa non deficit. Serm. 4 *Quadrage.*

113. Ubi Deus curam misericordiae invenit, ibi imaginem suae pietatis agnoscit. *Ibid.*, serm. 10.

114. Nihil validius contra diaboli dolos, quam benignitas misericordiae, et largitas. Serm. 9, *de Aescas.*

115. Qui negant misericordiam faciendam necessitatem patientibus, ipsum Christum, qui est misericordia, negant. Epist. ad *Benign. archiep.* et habetur in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 7, quest. 1, can. *Omnis.*

116. Sibi apud Deum pietatis januam claudit, qui viscera misericordiae proximo mendicanti non aperit. Epist. 91 *ad Radulph. Lexoviens.*, episcop.

117. Clamat Deus : misericordiam volo ; qui

S. ISID. PEL.

LACR. FIRMA.

S. LEO I.

S. PELAG.
PAL.

PETR. BLES.

S. PAVLUS.

CHRYSOL.

quod vult Deus, Deo negat, a Deo sibi quod desiderat, vult negari. *Prose.*

418. *Misericordiam volo*; homo, petit Deus, sed tibi, non sibi: misericordiam volo: humanam misericordiam petit, ut largiatur divinam.

419. Est enim in oculis misericordia, ad quam per terrenas misericordias pervenitur. *Serm. 8.*

420. Qui facit misericordiam, currit ad premium: qui non facit misericordiam, decurrit ad poenam. *Ibid.*

421. In die mala illi Deus liberaliter assistet, qui a malis pauperem liberavit. *Prose.*

422. In angustiis illum Deus clamantem audivit, qui pauperem cum clamaret audivit.

423. Non videbit diem malum, qui dies bonos habere pauperem fecit: videbit diem malum, qui diem iudicii sine advocacione pauperis intravit.

424. Sine causa accusant peccata, quem pauper excusat: excusari non potest, quem famas pauperis accusari. *Ibid.*, *serm. 14.*

425. Clamat Deus, misericordiam volo. Homo, da Deo quod vult, si vis tibi dari a Deo quod vis. *Prose.*

426. Misericordiam volo: Dei vox est; Deus a nobis misericordiam petit: si dederimus, quid dicturus est? Venite benedicti, percipite regnum. *Ibid.*, *serm. 41.*

427. Lacrymæ pauperis oculum rigant: ergo sitit celum, et expectat de ploratu pauperum vicem roris. *Prose.*

428. Quia misericordia arat coeli campos, sulcos ducit pietatis per superna: Illic misericordia seminat, quia qua suscepit manus pauperis, ibi metit; ibi segetem colligit qui semen suum pauperi commiserit hic erendum. *Ibid.*, *serm. 42.*

429. Homo, esto tibi misericordiae forma: sic quomodo vis, quantum vis, quam cito vis misericordiam tibi fieri, tam cito alii, tantum, taliter ipse miserere. *Serm. 43.*

430. Qui sibi a Deo fieri misericordiam postulat, ipse quoque misericordiae viscera proximis indigentibus clementer impendat. *Serm. 20, de S. Bonifac.*

431. Misericordia est speciosum humanae naturae ornamentum, cuius expertus male degenerat, et hominem diffidit. *Serm. 55, in festo Omnium Sanctorum.*

432. Vera misericordia est, cum superexaltatur misericordia iudicio, cum vel largitate substantiae, vel bona voluntate, vel doctrina verbi, vel exemplo facti, proximi corpus et anima refoventur. *Ibid.*

SALVIANUS.

433. Salvator ipse ac Deus noster, nihil utilius ac salubrius omni homini esse dixit, quam rem

suam atque substantiam in usu misericordiae collocare. *Lib. 5, de Cub. Dei.*

434. Qui heri misericors fuit, etiam si hodie inops sit, ab omnibus misericordiam consequetur, et alibi multo majorem a Deo. *Super Math., cap. v, in illud; Beati misericordes, etc.*

435. Ille ad Christum dives vadit, qui misericordiae fructus congregat. *Hom. 6, de Ovisis verbis.*

436. Ipsum scias esse Christum quem videris nudum, quem aspexeris caecum, quem offenderis claudicantem, quem panis involutum, quem videris sordida veste contextum. *Ibid.*, *hom. 7, de Misericord.*

437. Multi sunt, qui cum nullum exhibeant misericordiae fructum, misericordiae tamen mentuntur affectum. *Ibid.*

438. Deo tanta est cura infelicium, ut sibi datum iudicet, quidquid inopem aut vestit, aut reficit. *Ibid.*, *hom. 8.*

439. Parum profecto sibi prospiciit, qui non causae alienae necessitatis intendit. *Ibid.*

440. Vestisse pauperem, corporis sui est operuisse nuditatem: Incurram autem magnum est, refecisse mendicium. *Ibid.*, *hom. 9.*

441. Satis ille impius est, quem non ad misericordiam provocat aut infelicitas desolationis, aut infirmitas senectutis. *Ibid.*

442. Qui pauperi miseretur, Deo feneratur. *Ibid.*

443. Gloriosum est quidem indigentem fratrem pascere, sed fortius est inimico in necessitateposito subvenire. *Ibid.*, *hom. 12.*

SENTENTIA PAGANORUM.

444. Nulla de virtutibus nec gratior, nec admirabilior misericordia est. *Orat. 41, pro Ligario.*

445. Utilis est misericordia ad opem ferendam, et calamitates hominum indignorum sublevandas. *Lib. 4, Tusc. quasi.*

446. Homo qui in homine calamitoso est misericors, meminit sui. In suis *Sent.*, *sent. 160.*

447. Homo es, non vis ali hominem? civis es, non vis ali civem? amicus es, non vis ali amicum? propinquus es, non vis ali propinquum? *Lib. 1 Controvers.* 1.

448. Saepe qui misereri potuit, et non fecit, misericordiam rogat. *Lib. 4 Controvers.*

449. Misericordia vicina est miserie, habet enim aliquid trahitque ex ea. *Lib. 2, de Clement ad Neom.*, *cap. 6.*

450. Sententiam, que misericordiam vetat, non solum non tenere, sed audire refuge. *Sent. 328.*

Vide etiam titul., *Correctio*, *sentent. 52; Differentia*, *sent. 25, 30, 31; Eleosopia*, *sent. 100; Interessio*, *sent. 11; Iudicium in genere*, *sent. 46; Monachus*, *sent. 64; Negotatio*, *sent. 56; Po-*

THEOPHYL.

S. VALER. EPISCOPUS.

tentia in genere, *sent. 23; Peccatorum remissio*, *sent. 90; Reddere rat.*, *sent. 102; Religio Christi*, *sentent. 24; Sacerdos*, *sent. 56; Sententia*, *sentent. 30, 33.*

MISERICORDIA DEI.

Definitio. Misericordia Dei est, que miseris, et aliunde seductis clementer subvenit. *Super Epist. ad Hebraeos*, *cap. II.*

Misericordia Dei, miserorum est chorda, qua de lacu facis et miserie extrahuntur. *Super Psalm. I.*, *vers. 1.*

Divisio. Misericordia Dei triplex est, liberans, adjuvans, et coronans. *Exposit. 2, super Psalm. cxviii*, *cap. 5, vers. 12.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Ad misericordiam promptior est, quam ad severitatem Spiritus Dei. *Lib. de Penit.*, *cap. 2.*

2. Manifestum est justam Dei misericordiam, misericordiamque iustitiam, nec aliendis unquam corporibus hominum, nec docendis, juvenisque eorum mentibus defuisse. *Lib. 2, de Vocat. gent.*, *cap. 3.*

3. Magna est misericordia Dei, que non solum remissionem tribuit peccatorum, sed etiam certantibus adhibet exhortationis calcaria, ne suscepti certaminis passiones in belli formidine derelinquant. *Super Psalm. cxviii*, *serm. 10, vers. 4.*

4. Misericordia Domini tam perspicua est, ut nullus homo sanam mentem possidens, hanc ignorare valeat. *Super Apoc.*, *cap. IV.*

5. Nihil prodest nobis clementiam Dei verbis implorare, et operibus irritare. *Ibid.*, *cap. 8.*

6. Vobis lapsus non est desperandum, nec confessio dimittenda, quia non habemus pontificem austum, vel dedignantem, sed misericordem; non a nobis remotum, sed naturam nostram participem. *Super Epist. ad Hebraeos*, *cap. IV*, in illud: *Non habemus Pontificem*, etc.

7. Non solum cum agitur positivitas, verum etiam ut agatur, Dei misericordia necessaria est. In *Enchiridio*, *cap. 82.*

8. Nullum potest esse momentum, quo homo non fruat Dei bonitate et misericordia. *De Spiritu et anima*, *cap. 35.*

9. Misericordia Dei nolentem prevenit, ut velit: volentem subsequitur, ne frustra velit. In *Enchiridio*, *cap. 32.*

10. Nihil ita Deum inclinatum ad pietatem et misericordiam, quemadmodum purus mentis affectus. *De Spiritu et anima*, *cap. 50.*

11. Nemo de Dei pietate dissidat, quoniam major est ejus misericordia, quam nostra miseria. *De Spiritu et anima*, *cap. 6.*

12. Cui magna Dei misericordia necessaria est,

SIXTUS PHILOSOPI.

CICERO.

MINUS PUBL. SENECA.

S. ANSELM.

S. AUGUST.

nisi magnae humanae miserie? *Lib. 19, de Civ. Dei*, *cap. 9.*

13. Nulla de virtutibus tuis, nec admirabilior, nec gratior misericordia est. *Ibid.*, *lib. 6: cap. 5.*

14. Non putet aliquis futuram in se esse misericordiam Dei, si est ipse immisericos. *Prose.*

15. Satiari vis bonis Dei? satiata est in te misericordia Dei: plena misericordia, ipsa est perfecta misericordia. *Super Psalm. cii*, *vers. 6. Faciens misericordias Dominus.*

16. Multum interest inter descendere et cadere; nam quia cecidit Adam, ideo descendit Christus. Ille cecidit, iste descendit: ille cecidit superbia, iste descendit misericordia. *Super Psalm. cxix.*

17. Quid tam longanimum? quid tam multum in misericordia? peccator et vivitur, accedunt peccata, augetur vita. Sed observa ne longitudine misericordiae Dei male utendo, tu tibi thesaurizes iram in die ira. *Super Psalm. cii, Misericors et miserator Dominus.*

18. Noveris Deum misericorditer dare, cum dat, misericorditer auferre cum tollit, nec te credas a misericordia ejus derelinqui, qui tibi aut blanditur dando ne deficias, aut corripit exultantem ne pereas. *Super Psalm. cxlii*, *vers. 2.*

19. O dives honorum dapum, supernae satietatis opulentissime largitor Deus, da lassos cibum, collige dispersum, libera captivum, et reintegra seissum. In *Manuali*, *cap. 4.*

20. Misericors est Deus, quia totus et summe bonus est. In *Manuali*, *cap. 32.*

21. Paree per clementiam, ne ulciscaris per justitiam. *Ibid.*, *cap. 33.*

22. Taceat laudes tuas, qui miserationes tuas non considerat. *Lib. 6 Confess.*, *cap. 7.*

23. Misericordia Dei non habet compatientis miserum cor, sed misericordia Dei est bonitas opulantis. *Lib. 4, contra Aduersarios legis*, *cap. 20.*

24. Deus quem vult illuminat, et quem vult excæcat: illuminat misericordia, excæcat iudicio, utique æquissimo etsi occultissimo. *Ibid.*, *lib. 2*, *cap. 8.*

25. Miseri negant esse misericordem Deum, ne miserum cor habere credatur: at potest esse in Deo misericordia, sine cordis miseria. *Contra Admont.*, *cap. 11.*

26. Misericordia Dei, altitudo Dei est. *Tract. 14, super Joan.*

27. Deus prerogata misericordiam in presenti sæculo, et minatur iudicium in futuro: gaudemus ad misericordiam Dei, sed timeamus ad iudicium Dei. *De Decem chordis*, *cap. 1.*

28. Misericordia Dei fovendus amplectitur bonos, sicut severitas Dei puniendus corripit malos. *Lib. 4, de Civit. Dei*, *cap. 8.*

29. Deus hominem peccantem nec impunitum esse permisit, nec sine misericordia dereliquit. *Ibid.*, lib. 5, cap. 41.
30. Magna Dei misericordia necessaria est magne humane miserie. *Ibid.*, lib. 19, cap. 9.
31. Misericordia Dei non deserit eos, qui ex ejus fide vivunt, eumque pie colunt. *Epist.* 3.
32. Inest Deo et misericordia judicanti, et iudicium miseranti. *Epist.* 29.
33. Non obdurat Deus impertiendo malitiam, sed non impertiendo misericordiam. *Epist.* 105.
34. Amplectantur homines in presenti vita misericordem Deum, et timeant in futura veracem. *Lib. 2, de Baptismo contra Donatist.*, cap. 10.
35. Deus extendit pontem misericordie sue, ut tu transire posses : hoc vis ut jam subducat, ne alius transeat. *Homil. 6, ex Quinquag. Homil.*
36. Quam dives in misericordia, quam magnificus in justitia, quam munificus, Domine Deus ! non est qui similis sit tibi, munerator copiosissime, remunerator aequissime, piissime liberator. *Serm. 3, Annunt. B. Mariae.*
37. Sicut sunt peccata nimia, sunt mediocritas, sunt et magna : sic est misericordia Dei parva, mediocritas, et magna. *Serm. de Triplici misericordia.*
38. Magna misericordie sunt quatuor filie, sc. immissio amaritudinis, subtractio opportunitatis, virtus resistendi et sanitas affectionis. *Ibid.*
39. Nullo alio modo Deus citius ad misericordiam flectitur, quam si animus deprecantis ad eum toto devotionis affectu convertatur. *De Inter. doma*, cap. 48.
40. Deus miseretur homini tribus modis : Peccantem expectat, desperantem consolatur, congaudet penitentem. *Super Psalm. vi.*
41. Due sunt alas Dei, misericordia et veritas : per misericordiam peccatores protegit, per veritatem justos. *Super Psalm. xvi.*
42. Deus est misericors in remittendo, multum misericors in remissionem iterando, maxime misericors in glorificando. *Super Psalm. i.*
43. O summa et inenarrabilis pietas Domini Dei nostri ! peccat anima nec uno tantum, nec pluribus peccatis, sed modis innumeris, cum mundo, carne, et diabolo : et statim si redeat, statim eam recipit, et omnia peccata condonat ; immo, quod majus est, nolentem redire vocat, ut redeat ; et ut revertatur, revocare non cessat. *Serm. 1, de S. Math.*
44. Misericordia est interna Christi passio, prima Christi lectio, optima Christi unctio. *Tit. 7, Diata*, cap. 4.
45. Ex misericordia Deus patienter expectat peccatores, benigne revocat, ulcisci dissimulat,

S. BERNARD.

S. BONAY.

- de multis periculis liberat, gratiam liberaliter donat, datam multiplicat, multiplicatam conservat, conservatam in celo premiat. *Lib. 1, Compend. Theolog. verit.*, cap. 34.
46. Ex misericordia Deus peccatorem ad se redeuntem hilariter suscipit, ad penitentiam cor emollit, offensam cito remittit, injurie post remissionem non meminit. *Ibid.*
47. Ex misericordia Deus dat adversa, ut peccatum purget ; dat prospera, ut ad amorem provocet ; dat sacramenta, ut meritum cumulet ; dat precepta, ut premio detet. *Ibid.*
48. Ex misericordia Deus errantes ad se reducit, euntes ad se conducit, cadentes erigit, stantes tenere non desinit, pervenientes in gloriam introducit. *Ibid.*
49. Quidquid misericordia humana largitur in via, misericordia divina reddit in patria. *Homil. 22.*
50. In misericordia divina dum fixa spes ponitur, venia facilius impetratur. *Super Psalm. vi, vers. 4.*
51. Talium Dominus miseretur, qui misericordie momenta non negligunt. *Ibid.*, vers. ult.
52. Quis justitiam evaderet tuam, nisi premissa pietas subveniret ? *Super Psalm. vii, in conelus.*
53. Ante omnia que in Deo considerantur, essentialis ejus bonitas incedit. Habet apud div. Joan. Damasc. *lib. 3, Parall.*, cap. 100.
54. Tanta est bonitas atque benignitas Dei, ut justum sit eum, etiam indignis et impiis misereri ac parcere. *Super Epist. ad Rom.*, cap. 4, art. 4.
55. Nullus homo potest Dei misericordiam promereri, qui charitatis precepta contemnit, aut inimicis ex toto corde non vult indulgere. *Homil. 8.*
56. Peccator dum labitur in peccatum, de misericordia Dei presumat, apud quem nullas patitur venie moras vera confessio. *Ibid.*, homil. 9.
57. Neque misericordiam Dei mereri poterit, qui misericors non fuerit : aut impetrabit de divina pietate aliquid in precibus, qui ad preceem pauperis non fuerit humanus. *Ibid.*, homil. 11.
58. O veneranda pietas Dei ! peccavimus et parci, deliquimus et ignoscit, offendimus et adhuc placatus existit. *Ibid.*
59. Misericordia Dei prevenit impium, ut fiat justus ; subsequitur justum, ne fiat impius. *Prosec.*
60. Prevenit cecum, ut lumen quod non invenit donet ; subsequitur videntem, ut lumen quod contulit, servet.
61. Prevenit olisum, ut surgat ; subsequitur elevatum, ne cadat.
62. Prevenit donans homini bonam voluntatem ; subsequitur benevolentem, operando in illo boni operis facultatem.

ARELAT.

CASSIORD.

DYDIN.

ALEX.

EIONYSUS

CARTHUS.

S. ELIQUIS.

S. FULGENT.

63. Hoc igitur ista misericordia Dei in homine subsequitur, quod pravieniens ipsa largitur. *Lib. 1, ad Monimum*, cap. 16.
64. Gratuita et spontanea est omnibus Dei misericordia : cum enim miseretur, gratia est ; cum indurari permittit, justum iudicium est, quamvis occultum. *Super Exod.*, cap. xxxiii, in illud : *Misererebor cui volvero.*
65. Qui secundum magnam misericordiam se querit salvari, non temporalis, sed eterna vite salutem inquirat. *Prosec.*
66. Equidem misericordiam pertinere ad hanc vitam estimo temporalem : magnam autem misericordiam, remunerationi concurrere sempiterna. *Super Orat. Manass.* in illud : *Secundum magnam misericordiam.*
67. Quanto major culpa, tanto in peccatores amplior Dei clementia. *Super Hierem.*, cap. 32.
68. Magna sunt delicta, sed magna misericordia : magna iniquitates, sed et multe miserationes. Unde nulli diffidendum, cum fons misericordie non siccatur, nisi prius fuerit exsiccatus. *Super Thren.*, cap. iii, in illud : *Non defecerunt miserationes ejus.*
69. Deus bonus est omnibus, et aperta sunt viscera ejus omni homini posuit. *In Decret.*, part. 2, caus. 4, quest. 7, can. *Si quis*, § *Episcop.*
70. Omnipotentis Dei misericordia oblivisci ejus dicitur, qui omnipotentis Dei justitie fuerit oblitus. *Prosec.*
71. Quia quisquis eum nunc justum non timet, postea invenire non valet misericordem. *Lib. 16 Moral.*, cap. 28.
72. Divinam misericordiam non intelligit, qui sue misericordie memor non est. *Homil. 18, super Ezech.*
73. Fons divine misericordie ad hoc patet ut lavet, ad hoc fluit ut lustrificet, ad hoc redundat ut purget. *Super septem Psalm. Penit.* in *Psalm. vi, vers. 7.*
74. Tunc misericordie Dei mirificantur, cum ad memoriam miserie revocantur. *Homil. 18, super Ezech.*, super illud *Psalm. xvi* : *Mirifica misericordias tuas*, etc.
75. Deus differt iram, ut prebeat misericordiam. *Lib. 9, super Isaiam*, cap. xxxvii, super illud : *Quem docerit scientiam ?*
76. Quanto major culpa peccantium, tanto amplior in peccatores clementia Creatoris. *Lib. 6, super Hierem.*, cap. 32, super illud : *Et factum est verbum Domini*, etc.
77. Duas alas habet Deus, misericordiam et charitatem : per misericordiam peccatores protegit, per charitatem justos. *Super Psalm. xxi, cap. 22.*
78. Nemo de Dei pietate diffidat : quoniam ma-
- ior est ejus misericordia, quam nostra miseria. *Lib. 2, de Anima*, cap. 3.
79. Misericordia Dei nos facit eum amare : veritas ejus nos facit eum timere. *Super Proverb.*, cap. xx.
80. Non est voluntatis Dei mors nostra, sed salus : quia ejus proprium est misereri, et coactus punit. *Super Ezech.*, cap. xviii.
81. Misericordia Dei in tribus consistit erga peccatores : primo in largiendo eis beneficia, secundo in non patiendo, tertio in expectando eos. *Super Epist. ad Rom.*, cap. ii.
82. In hoc aparet misericordia Dei, cum videt malos persequi amicos suos, et tamen eos non punit. *Ibid.*
83. Misericordia inestimabilis est, sine fine est, que comprehendi non potest, superans omnem sensum omnemque cogitationem. *Homil. 2, super Psalm. l, vers. 3.*
84. Sicut qui desideranti misericordiam Dei denegat, crudelis est : sic qui non desideranti misericordiam prestat, injustus est. *Homil. 46, super Mathaeum, Operis imperf.*
85. Ille desiderat misericordiam Dei, qui timet iram ejus : qui autem non timet, non desiderat ejus misericordiam. *Hom. 46, super Math. Oper. imperf.*
86. Misericordia Dei dignos requirit, nec temere obtingit quibuslibet, nec offertur iis, qui brutis sunt affectibus, et non se sentunt egere misericordia. *Homil. 2, super II Cor.*
87. Dei Regis humanitatem non excedit gestorum iniquitas, etiamsi gravia sint patrata. *Homil. 47, ad Populum Antiochenam.*
88. Sedes gratie nunc est, non sedes iudicii ; propterea accedamus cum fiducia, ut accipiamus misericordiam qualem querimus. *Homil. 7, super Epist. ad Hebr.*
89. Deus miseretur ei, quem viderit misericordem : inexcusable est autem ei, quem peccantibus cernit immittem. *In Epitome*, cap. *Dixi.*
90. Causa reparationis nostre non est, nisi misericordia Dei. *Serm. 1, de Jejun. decimi mensis.*
91. Nulli Deus misericordiam suam denegat : cum indiseret universis bona multa largitur, eosque quos merito subderet penis, magis vult invitare beneficiis. *Serm. 5, de Epiphon.*
92. Non tua malitia tanta esse potest, ut misericordiam Dei superet, que modum et terminos non novit. *In Canon. vite spiritualis*, cap. 1.
93. Notandum est misericordiam Dei quamdam magnam, quamdam majorem, quamdam maximam. Magna, est in patientia ; major, in disciplina ; maxima, in justificatione. In patientia, expectat ad emendationem ; in disciplina, corripit

HUGO CARD.

S. JOANNES CHRYSOST.

LACT. FIRMI.

S. LEO I.

LUDOV. BLOS.

PETER. BLES.

ad iustitiam; in justificatione, sublevat ad palmam. Serm. 17, in *Cona Dom.*

S. PETRUS
CHRYSOLOG.

94. Misericordia Dei et peccatores liberat, et restituit sanctos: quia nisi affuisset misericordia, etiam David, cum adulterat, amiserat prophetiam; et Petrus cum negat, apostolici ordinis perdidit principatum; et Paulus cum blasphemat, remanserat persecutor. Serm. 8.

S. PETRUS
DAM.

95. Aspice misericordiam Dei, licet peccaveris, licet neglexeris, et provocaveris patientiam ejus, paratus est tamen misereri, cum vuleris, et reverti ad revertentem, oblivisci et tegere peccata tua, et projicere in profundum maris. *Prosee.*

96. Nec erit mora inter confitentem et remittentem, inter gementem et gemitus exaudientem, quia misericors est.

97. Sunt homines mundi facies ad iram, difficiles ad misericordiam: Deus autem est ad irascendum difficilis, et facilis ad miserendum. Serm. 56, de *S. Martino.*

98. Offensus, te clementem promittis, penitentem admittis, punire praefermittis. *Ibid.*

99. Major est pietas Dei, quam quavis iniquitas. Serm. 58, de *S. Andrea.*

S. PROSPER.

100. Sive Deus justificet impium, sive arguat pigrum, sive expectet adversum, sive deserat puniendum, semper misericors est, semper justus, semper omnipotens. Super *Psaln.* cx, vers. 2.

SALVIANUS.

101. Indulgentissimus Dominus propensiorum se semper miserationi prestat, quam ultioni. Lib. 4, de *Gubern. Dei.*

102. Tanta est misericordia Dei, ut etsi nos pati vult aliqua de piaculis nostris, nolit tamen cuncta tolerare: quia castigat malos non re mala, et agnosceret non peccata nostra mavult, quam sustinere. *Ibid.*, lib. 5.

S. THOMAS
AQUINAS.

103. Magis proprium est Deo misereri et parcere, quam punire, propter ejus infinitam bonitatem. 2, 2, quaest. 21, art. 2.

S. VALENTIA
EPISCOPIUS.

104. Nullus profecto adhuc penae finis esset, nisi Christus cruentis legibus oleum misericordiae miscuisset. Homil. 13.

SENTENTIA PAGANORUM.

SENECA.

105. Pericrat totus orbis, nisi iram finisset misericordia. Lib. 4, *Controvers.* 4.

Vide etiam tit. *Adventus*, sent. 75; *Cadere*, sent. 77; *Conversio*, sent. 46; *Desperatio*, sent. 3, 47, 48; *Exaudire*, sent. 81; *Flagellum Dei*, sent. 158; *Gratia Dei*, sent. 152; *Jesus*, sent. 6; *Ira Dei*, sent. 1, 49, 63; *Judicium extrem.*, sent. 45, 119; *Justitia Dei*, sent. 24, 25; *Misericordia in genere*, sent. 66; *Oblivio*, sent. 15; *Resurrectio a peccato*, sent. 72; *Voluntas in genere*, sent. 8°.

MODESTIA.

MODESTIA.

Etymologia. Modestia dicta est, eo quod tenet in omnibus. Serm. *Dom.* 3, *Advent.*

Modestia a modo dictus et temperis, nec plus quidquam, nec minus agens. Libro 10, *Etymol.*, verbo *Modestus.*

Definitio. Modestia est modus vite in omni verbo et opere. *De ordine vite.*

Modestia est, quae facit cultum, et motum, et omnem occupationem ultra defectum et citra excessum sistere. Part. 3 *Centiloquii*, sect. 42.

Modestia est moderatio in verbis, et actibus. Super *Epist. ad Galat.*, cap. v.

Modestia est pudici et honesti habitus de laudabili profectu verecundia. *De fructu carnis et spiritus*, cap. 17.

Modestia est virtus quae modum in dietis vel factis servat. Super *Epist. ad Galat.*, cap. v.

Modestia proprie est virtus modificans verba. Super I, *B. Petri*, cap. III.

Modestia est virtus, quae omnes motus illicites omnium membrorum corporis refrenamur. *Ibid.*

Modestia est virtus, quae refranatur appetitus inordinatus cupiditatis inquietudinis vitiosae. Parte 4, de *Descrip. terminor.*, cap. v.

Modestia est virtus, per quam aliquis in omnibus exterioribus modum tenet, ut non offendat cuiusquam aspectum. Super *Epist. ad Titum*, cap. III, lect. 4.

Modestia est in animo continens moderatio cupiditatum. Lib. 3, de *Arte rhetor.*, ad *Herennium.*

Modestia est, per quam pudor honestus, clarum et stabilem comparat auctoritatem. Lib. 2, de *Inventione rhetor.*

Modestia est scientia earum rerum, quae aguntur, aut dicuntur, loco suo collocandarum. Lib. 1, de *Officiis.*

Modestia est bona circa corporis motum compositio. Sisygia 6, de *Definit.*

Divisio. Modestia est in duobus maxime; sc. in pace mentis, et honestate corporis. Serm. *Dom.* 3, *Advent.*

Differentia. Inter modestiam et continentiam hoc interest, quod modestia in viris perfectis est, consummatque virtus; continentia vero in via quidem virtus est, sed nequum pervenit ad calcem. Lib. 3, super *Epist. ad Galat.*, cap. v.

SENTENTIA PATRUM.

1. Ipsum vocis sonum libet modestia, ne cuiusquam offendat aurem vox fortior. Lib. 1 *Offic.*, cap. 18.

2. Magna est modestia, quae cum sit etiam sui juris remissior, nihil sibi usurpans, nihil vindic-

ans, et quodammodo intra vires suas contractior, dives est apud Deum, qui portio Dei est. Lib. 4, *Offic.*, cap. 11.

3. In modestia maxime tranquillitas animi, studium mansuetudinis, moderationis gratia, honesti cura, decoris consideratio spectatur. *Ibid.*, cap. 43.

4. Modestia componit hominem in vestitu, in habitu, in membris, in situ, in occupatione vel actu, in habitu. Part. 4, tit. 4, de *Temperantia*, cap. 10, § 1.

5. In omnibus motibus vestris nihil fiat, quod cuiusquam offendat aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem. Regula 3, ad *Clericos.*

6. Sit actus corporis purus, modestus, totius expertis insolentiae et lasciviae, levitatis et ignaviae. *Prosee.*

7. Sit sermo rarior, vultus hilarior, aspectus verecundior, inaccessus modestior. *De Spiritu et anima*, cap. 62.

8. Incompositio corporis, inaequalitatem indicat mentis. Habetur in *Decret. Gratiani*, dist. 44, canon. *Clericus.*

9. Nihil tam idoneum homini, nihil tam congruum christiano, maximeque monachum nihil adeo deceat, quam modestia. Serm. de *Duodecim interrogativis* B. V. Mariae, ex verbis Apocal.: *Signum magnum apparuit*, n. 11.

10. Modestia animi probat sapientem, Serm. 85, super *Cant.*

11. Modestus moderatur curas, temperat a superfluis, non deest necessariis. Lib. 2, de *Consider. ad Eugen. pap.*

12. Magna est modestia, individua verecundia socia, quae cum sit sui juris remissior, nihil usurpans, nihil vendicans, et quodammodo intra vires suas contractior, dives est apud Deum. *De ordine vite.*

13. Verecunda modestia, et modesta verecundia est, quae nulli insidias implicatur, laesa non irascitur, et cunctos simpliciter respiciens, de nullo sinistrum aliquid suspicatur. *Ibid.*

14. Sit tibi gravis in inaccessu, in sermone pondus, et in verbis modus, haec si custodieris, eris modestus. *Ibid.*

15. Ipsum summum vocis libret modestia, ne cuiusquam offendat aurem vox incomposita. *Ibid.*

16. Modestia sobrietatis et verecundiae comes est; humilitatis regulam custodit, tranquillitatem animi servat, continentiam et castitatem diligit, fovet decus et honestatem, restringit ratione appetitum, iram contemnit, nec rependit contumeliam. *Ibid.*

17. Si gravis aspectus, ac motus honestus, et decorus gestus. Lib. 2, *Pedagog.*, cap. 7.

18. Modestum ac gravem te gere: modestia enim et gravitas, pacifera se tranquillum vitam statum parit. *Ad Monach.*, paren. 46.

19. Nec situs, nec tardus debet inaccessus esse. S. Hieron. *Epist.* 15, ad *Marcellam.*

20. Quo virginis verecundior est sexus, animus debet esse modestior. *Epist.* 14, ad *Mauritium Aftam.*

21. Nihil sit scornillitatis, aut vanitatis: sed magis quidquid est gravitatis et modestie; quia Christiani vita in speculo posita est. *Epist.* 53, ad *Ocean.* de *Perferendis approbriis.*

22. Gestus hominis in omni actu esse debet graciosus sine mollitie, quietus sine dissolutione, gravis sine tarditate, alacer sine iniquitudine, maturus sine protervia, et sine turbulenta severus. *De inst. novit.*, cap. 12.

23. Gestus modestia demonstrantur ex habitu conscientiae, ut talis appareat foris, qualis est intus. Lib. 3, de *Claustro animae*, cap. 22.

24. Modestia esse debet sermonis, in iudicando, in ordinando, in orando, in praedicando, in corrigendo. Super *Ecclesiastic.*, cap. xx.

25. Nihil magis graciosum reddit hominem, quam modestia. *Ibid.*, cap. xlii.

26. Vera modestia est, quando ceditur iis, qui videntur esse maiores, et illi venerantur, qui videntur esse aliis indigniores. Homil. 33, super *Gen.*

27. Magna animi modestia, ubi non est damnosum, condescendit. Homil. 6, super *Acta Apost.*

28. Gravis et modestus vir, ne in magnis quidem rebus intumescit, cum suum non ignoret imbecillitatem. Homil. 1, super I *Cor.*

29. Nunquam eris modestus, neque tum quando modestus es, si pro mercede facis; nihil estimas modestiae virtutem, si non ipsam amas. Homil. 13, super *Epist. ad Hebr.*

30. Pudore oculos attollere erubescere, incedere deposita facie, periculo corde, lugubri veste. Lib. 2, de *Synonym.*, cap. 5.

31. Religiosorum modestia non sit modesta, sed sancta. Serm. 4, *Quadrag.*

32. Non sis fastuosus in vultu, non vultuosus in verbis, non nimis exasperans, non superfluous in victu, non notabilis in vestitu. *Epist.* 132, ad *quendam Abb.*

33. Modestiam cum religiosa hilaritate, prout tibi congruit, moribus ostende. *De exercit. spirit.*, cap. 5, sect. 4.

34. Nec vestimentorum nitore, nec excellentia forma, nec auri magnitudo tantum valet ad mu-

licans, et quodammodo intra vires suas contractior, dives est apud Deum, qui portio Dei est. Lib. 4, *Offic.*, cap. 11.

3. In modestia maxime tranquillitas animi, studium mansuetudinis, moderationis gratia, honesti cura, decoris consideratio spectatur. *Ibid.*, cap. 43.

4. Modestia componit hominem in vestitu, in habitu, in membris, in situ, in occupatione vel actu, in habitu. Part. 4, tit. 4, de *Temperantia*, cap. 10, § 1.

5. In omnibus motibus vestris nihil fiat, quod cuiusquam offendat aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem. Regula 3, ad *Clericos.*

6. Sit actus corporis purus, modestus, totius expertis insolentiae et lasciviae, levitatis et ignaviae. *Prosee.*

7. Sit sermo rarior, vultus hilarior, aspectus verecundior, inaccessus modestior. *De Spiritu et anima*, cap. 62.

8. Incompositio corporis, inaequalitatem indicat mentis. Habetur in *Decret. Gratiani*, dist. 44, canon. *Clericus.*

9. Nihil tam idoneum homini, nihil tam congruum christiano, maximeque monachum nihil adeo deceat, quam modestia. Serm. de *Duodecim interrogativis* B. V. Mariae, ex verbis Apocal.: *Signum magnum apparuit*, n. 11.

10. Modestia animi probat sapientem, Serm. 85, super *Cant.*

11. Modestus moderatur curas, temperat a superfluis, non deest necessariis. Lib. 2, de *Consider. ad Eugen. pap.*

12. Magna est modestia, individua verecundia socia, quae cum sit sui juris remissior, nihil usurpans, nihil vendicans, et quodammodo intra vires suas contractior, dives est apud Deum. *De ordine vite.*

13. Verecunda modestia, et modesta verecundia est, quae nulli insidias implicatur, laesa non irascitur, et cunctos simpliciter respiciens, de nullo sinistrum aliquid suspicatur. *Ibid.*

14. Sit tibi gravis in inaccessu, in sermone pondus, et in verbis modus, haec si custodieris, eris modestus. *Ibid.*

15. Ipsum summum vocis libret modestia, ne cuiusquam offendat aurem vox incomposita. *Ibid.*

16. Modestia sobrietatis et verecundiae comes est; humilitatis regulam custodit, tranquillitatem animi servat, continentiam et castitatem diligit, fovet decus et honestatem, restringit ratione appetitum, iram contemnit, nec rependit contumeliam. *Ibid.*

17. Si gravis aspectus, ac motus honestus, et decorus gestus. Lib. 2, *Pedagog.*, cap. 7.

18. Modestum ac gravem te gere: modestia enim et gravitas, pacifera se tranquillum vitam statum parit. *Ad Monach.*, paren. 46.

19. Nec situs, nec tardus debet inaccessus esse. S. Hieron. *Epist.* 15, ad *Marcellam.*

20. Quo virginis verecundior est sexus, animus debet esse modestior. *Epist.* 14, ad *Mauritium Aftam.*

21. Nihil sit scornillitatis, aut vanitatis: sed magis quidquid est gravitatis et modestie; quia Christiani vita in speculo posita est. *Epist.* 53, ad *Ocean.* de *Perferendis approbriis.*

22. Gestus hominis in omni actu esse debet graciosus sine mollitie, quietus sine dissolutione, gravis sine tarditate, alacer sine iniquitudine, maturus sine protervia, et sine turbulenta severus. *De inst. novit.*, cap. 12.

23. Gestus modestia demonstrantur ex habitu conscientiae, ut talis appareat foris, qualis est intus. Lib. 3, de *Claustro animae*, cap. 22.

24. Modestia esse debet sermonis, in iudicando, in ordinando, in orando, in praedicando, in corrigendo. Super *Ecclesiastic.*, cap. xx.

25. Nihil magis graciosum reddit hominem, quam modestia. *Ibid.*, cap. xlii.

26. Vera modestia est, quando ceditur iis, qui videntur esse maiores, et illi venerantur, qui videntur esse aliis indigniores. Homil. 33, super *Gen.*

27. Magna animi modestia, ubi non est damnosum, condescendit. Homil. 6, super *Acta Apost.*

28. Gravis et modestus vir, ne in magnis quidem rebus intumescit, cum suum non ignoret imbecillitatem. Homil. 1, super I *Cor.*

29. Nunquam eris modestus, neque tum quando modestus es, si pro mercede facis; nihil estimas modestiae virtutem, si non ipsam amas. Homil. 13, super *Epist. ad Hebr.*

30. Pudore oculos attollere erubescere, incedere deposita facie, periculo corde, lugubri veste. Lib. 2, de *Synonym.*, cap. 5.

31. Religiosorum modestia non sit modesta, sed sancta. Serm. 4, *Quadrag.*

32. Non sis fastuosus in vultu, non vultuosus in verbis, non nimis exasperans, non superfluous in victu, non notabilis in vestitu. *Epist.* 132, ad *quendam Abb.*

33. Modestiam cum religiosa hilaritate, prout tibi congruit, moribus ostende. *De exercit. spirit.*, cap. 5, sect. 4.

34. Nec vestimentorum nitore, nec excellentia forma, nec auri magnitudo tantum valet ad mu-

S. ANTONIUS
DE PADUA.

S. ISID. HISP.

S. BERNARD.

S. BONAV.

DIONYSIUS
CARTIUS.

HUGO A. S.
VICTOR.

HUGO CARB.

JOAN. GEES.

S. THOMAS
AQUINAS.

CICERO.

PLATO.

S. ANTONIUS
DE PADUA.

S. HIERON.

S. AMBROS.

CLEM. ALEX.

S. EPIPHAN.

S. HIERON.

HUGO A. S.
VICTOR.

HUGO CARB.

S. JOANNES
CHRYSOST.

S. LEO I.

PETR. BLES.

THOMAS
A KEMPIS.

ARISTOTEL.